

NV Economische Impuls Zeeland

Jaarverslag 2019

Dit is een printversie van ons digitale jaarverslag, kijk voor het digitale jaarverslag op:

<http://jaarverslag.impulszeeland.nl/2019/>

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Inleiding	4
1. Invest in Zeeland	5
2. Innovatiefinanciering	10
3. Circulaire economie	18
4. Smart Delta Resources	24
5. Vrijtijdseconomie	26
6. Logistiek, Maintenance en Energietransitie	37
7. Gezondheidseconomie	46
8. Toelichting jaarrekening 2019	47

Voorwoord

Voor u ligt het jaarverslag 2019 van NV Economische Impuls Zeeland (Impuls). In dit jaarverslag kijken we terug op het jaar dat achter ons ligt en op de resultaten die Impuls heeft geboekt, in samenwerking met het bedrijfsleven, overheden, kennisinstellingen en andere partners in Zeeland en daarbuiten. De inzet bleef ook in 2019: het vergroten van de dynamiek, slagkracht én toekomstbestendigheid van de Zeeuwse economie, via brede ondersteuning en begeleiding van nieuwe en gevestigde ondernemers in de diverse economische sectoren.

In algemene zin is in 2019 – net als in voorgaande jaren - sterk ingezet op de energietransitie, in het kader van het Klimaatakkoord van Parijs. Het toewerken naar een circulaire en CO2-neutrale economie in 2050 loopt als rode draad door het werkveld van al onze clusters, regelingen en projecten. We staan als samenleving voor een enorme veranderopgave, voor een gezamenlijke zoektocht, waarbij Impuls het Zeeuwse bedrijfsleven –ook de industrie - wil ondersteunen. Met aandacht voor duurzaamheid, aandacht voor financiële haalbaarheid én het kunnen verzilveren van economische kansen.

Impuls pakt deze rol onder meer via het creëren en bestendigen van sterke economische samenwerkingsverbanden, sectoraal én sector overstijgend. Voorbeelden zijn het logistieke netwerk Zeeland Connect en de Regionale Energiestrategie Zeeland. Maar ook de diverse Zeeuwse consortia op het gebied van circulair bouwen, Smart Delta Resources (samenwerking op het gebied van grondstoffen en energie), Symbiosis4Growth (bedrijven koppelen om (rest)materialen met elkaar uit te wisselen) en Toeristisch Ondernemend Zeeland voor de toeristische sector.

Ook op financieel gebied heeft Impuls het afgelopen jaar weer een aanzienlijk aantal innovatieve ondernemers ondersteund via projecten en haalbaarheidsonderzoeken, advisering over - of het beschikbaar stellen van - innovatiesubsidies en financieringsmogelijkheden. Niet alleen met middelen vanuit de eigen fondsen InnoGo! en het Zeeuws Participatiefonds, maar ook vanuit innovatieprogramma's als Zeeland in Stroomversnelling, OPZuid, MIT Zuid en CrossRoads2. Ruim 100 Zeeuwse ondernemers wisten Impuls hiervoor te vinden.

Vooruitkijkend naar komend jaar, zal 2020 naast onze gewone activiteiten voor een belangrijk deel bestaan uit het opvangen van de gevolgen van de Coronacrisis. Daarnaast biedt de extra financiële bijdrage voor het Zeeuws Participatie Fonds (ZPF) vanuit het Rijk (van 6,5 miljoen euro, zoals toegekend in 2019), de mogelijkheid om nóg meer bedrijven te ondersteunen bij kansrijke innovaties en nog grotere financieringen te verlenen. Met de recente uitbreiding van onze dienstverlening op het gebied van international trade helpen we Zeeuwse ondernemers hun vleugels internationaal verder uit te slaan.

Belangrijk punt van aandacht blijft tenslotte het imago van Zeeland. Zeeland-brede marketing blijft cruciaal, onder meer met het oog op de krappe arbeidsmarkt en de groeiende vraag naar werknemers binnen de verschillende economische pijlers. Zeeland is zoveel meer dan toeristische bestemming en dat willen we als Impuls blijven uitdragen, online en offline, in binnen- en buitenland. Ook hierbij zullen we breed de samenwerking opzoeken met andere betrokken partijen, om met een eenduidig beeld van Zeeland, vertaald in aangescherpte proposities, naar buiten te komen.

Meer informatie over onze organisatie vindt u op www.impulszeeland.nl

Dick ten Voorde

Inleiding

Impuls is de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij (ROM) voor Zeeland. Als spil in een breed economisch web, zet deze organisatie zich in voor een sterke, duurzame en inclusieve Zeeuwse economie en werkgelegenheid. De aandacht gaat daarbij in het bijzonder uit naar de voor Zeeland sterke economische sectoren: havens en logistiek, industrie en maintenance, water en energie, vrijetijdseconomie en agrofood. En naar het transitieproces dat deze sectoren zijn gestart op weg naar een toekomstbestendige, klimaatneutrale bedrijfsvoering.

Kerntaken van Impuls zijn het adviseren en begeleiden van bedrijven bij vestiging en uitbreiding, het ondersteunen van innovatieve ondernemers en het ontwikkelen van projecten en programma's. Impuls voert gericht acquisitie voor Zeeland, in binnen- en buitenland, ondersteunt bedrijven bij financieringsvraagstukken, brengt partijen bij elkaar en bevordert en bestendigt samenwerkingsverbanden. Zo werkt zij continu aan het optimaliseren van de vestigingscondities in Zeeland, zoals een hoogwaardige infrastructuur, de modernste technologische voorzieningen en vooruitstrevende, bedrijfsgerichte kennisinstellingen.

Vanwege de breedte en veelzijdigheid van dit werkkterrein, is de organisatie Impuls opgebouwd uit verschillende clusters: Invest in Zeeland, Innovatiefinanciering, Circulaire Economie, Vrijetijdseconomie, Smart Delta Resources, Logistiek, Maintenance & Energietransitie en Gezondheidseconomie. Een deel van deze clusters richt zich op een bepaalde sector of bepaalde sectoren, bijvoorbeeld Vrijetijdseconomie, andere clusters opereren sector-overschrijdend, zoals Invest in Zeeland of Circulaire Economie. Sommige clusters werken aan afgebakende projecten, andere aan doorlopende activiteiten en programma's.

Bij alle projecten, programma's, regelingen en functies van Impuls, staat brede samenwerking met partners op de voorgrond. Zo werkt Impuls nauw samen met kennisinstellingen binnen en buiten Zeeland, financiële partners, overheden en niet te vergeten het Zeeuwse bedrijfsleven zelf. Daarnaast is Impuls vertegenwoordigd in een groot aantal overlegorganen, lokaal, regionaal, provinciaal, landelijk en grensoverschrijdend, bijvoorbeeld binnen Invest in Holland.

In dit Jaarverslag geeft Impuls een overzicht van de activiteiten, programma's, regelingen en projecten in 2019 én van de behaalde resultaten, gerangschikt per cluster. In het laatste hoofdstuk wordt de financiële balans over 2019 opgemaakt.

1. Invest in Zeeland

Het cluster Invest in Zeeland heeft als doel het aantrekken van bedrijven die een aanvulling zijn op de Zeeuwse economie, die ketens versterken én die voldoende kwaliteit en substantie hebben om een (voor de toekomst duurzame) bedrijfsvestiging te realiseren. Alle ondernomen activiteiten van het cluster zijn daarop gericht.

Zo onderhouden wij vanzelfsprekend onze relatie met het Netherlands Foreign Investment Agency (NFIA), voor de gezamenlijke acquisitie en ondersteuning van buitenlandse bedrijven. Buitenlandse bedrijven dragen wezenlijk bij aan de structuurversterking van de Zeeuwse economie, bijvoorbeeld omdat zij gemiddeld meer arbeidsplaatsen bieden dan Nederlandse bedrijven. Daarnaast is veel tijd en energie gestoken in de samenwerking met de haven North Sea Port om commerciële kansen zo optimaal mogelijk te benutten.

Om de reeds in Zeeland gevestigde bedrijven te ondersteunen - en om informatie op te halen over (onder meer) het vestigingsklimaat - zijn deze bedrijven gestructureerd bezocht. Dit betreft de IR (Investor Relations) bedrijven met een buitenlandse moederorganisatie. Elk jaar wordt een selectie gemaakt van zo'n 70 IR bedrijven die in Zeeland gevestigd zijn, met als doelstelling eens in de twee a drie jaar 25 bedrijven te bezoeken.

Verder was Invest in Zeeland aanwezig op meerdere (inter)nationale beurzen en congressen. Maar ook dichterbij huis is hard gewerkt aan zichtbaarheid; door presentaties aan relevante netwerken in de regio, door intensivering van de samenwerking met de Invest in Holland-partners en via het vergroten van online en offline exposure (door middel van marketing-inspanningen).

Acquisitie en resultaten

Onder de noemer acquisitie worden bedrijven aangetrokken, begeleid en ondersteund bij hun komst naar en vestiging in Zeeland. Invest in Zeeland doet dit gericht, door een proactieve inzet op sterke Zeeuwse sectoren en een focus op België. Maar ook reactief: bedrijven die zich met een vestigingsvraagstuk bij Invest in Zeeland melden, worden geholpen met een breed aanbod aan diensten om de stap naar vestiging of uitbreiding in Zeeland zo gemakkelijk mogelijk te maken.

Acquisitie op sectoren

Voor de begeleiding van bedrijven hanteert Invest in Zeeland criteria, zoals een minimum van 5 arbeidsplaatsen. Daarnaast wordt gekeken naar de kwaliteit, haalbaarheid en de voor Zeeland toegevoegde waarde van de investering. Op deze manier leidt de inzet van Invest in Zeeland tot een optimaal rendement.

Proactieve en reactieve acquisitie

Soms melden bedrijven zichzelf aan bij Impuls voor ondersteuning bij vestiging of uitbreiding in Zeeland, maar meestal is dit niet het geval. Invest in Zeeland zet daarom proactief in op de acquisitie van bedrijven in de sterke Zeeuwse sectoren: Chemie en Procesindustrie, Agrifood, Logistiek en Offshore Wind. Bedrijven die buiten deze 'sterke' sectoren vallen – maar wél aan de algemene selectiecriteria voldoen – worden reactief ondersteund. In 2019 is bijvoorbeeld een bedrijf in drone-inspecties begeleid.

Aangescherpte proposities

Om de kracht van de aanwezige sterke sectoren goed zichtbaar te maken, heeft Invest in Zeeland de proposities voor de sectoren Chemie, Agrifood, Logistiek en Offshore Wind in 2019 verder

geactualiseerd en verfijnd. Zo wordt potentiële investeerders duidelijk gemaakt welke voordelen Zeeland hen te bieden heeft ten opzichte van andere vestigingslocaties. Door deze informatie te delen met de Netherlands Foreign Investment Agency (NFIA) en Nederland Distributieland (NDL) worden de aangescherpte proposities ingebed in het nationale aanbod. Dit is een doorlopend proces met als doel de informatie zo actueel en relevant mogelijk te houden.

Nationale acquisitieteams

Invest in Zeeland heeft ook in 2019 deelgenomen aan de nationale acquisitieteams (NAT) Agrifood en Chemie. Binnen deze teams werken diverse Nederlandse regio's samen, die voor de betreffende sector een sterke positie hebben. Zij formuleren nationale (deel)proposities op basis van regionale input en bundelen de aanwezige acquisitiekracht. Voor de sector Logistiek is er een Nationaal Acquisitieoverleg (NAO); ook daaraan neemt Invest in Zeeland deel.

Acquisitie op landen

De keuze voor sectorale acquisitie is in lijn met de werkwijze van de meeste acquisitiepartners. Daarnaast heeft Invest in Zeeland aandacht voor België als geografisch donorgebied. Uit een in 2019 uitgevoerde verkenning naar mogelijke kansen voor acquisitie in Japan en Israël is de conclusie getrokken dat - afgezien van België - een landenfocus weinig toevoegt aan de huidige sectorale benadering van acquisitie.

Investor Relations (IR) en Strategisch Accountmanagement (SA)

Behalve in het aantrekken van nieuwe bedrijven, ligt er een prioriteit in het onderhouden van regelmatig contact met bedrijven die al in Zeeland gevestigd zijn. In 2019 heeft Invest in Zeeland 25 bedrijven met een buitenlandse moeder (zogenoemde Investor Relations (IR)) en 16 van origine Nederlandse bedrijven bezocht onder de noemer 'Strategisch Accountmanagement (SA). Het NFIA biedt een Investor Relations (IR) programma dat structuur biedt aan de bedrijfsbezoeken.

Belangrijke redenen om reeds in Zeeland gevestigde bedrijven regelmatig te spreken:

- Door het gestructureerd bezoeken en faciliteren van reeds gevestigde bedrijven komen mogelijke investeringsprojecten (nieuwe vestigingen of uitbreidingsinvesteringen) vroeg in beeld en kan Invest in Zeeland deze ondersteunen;
- Als een bedrijf plannen heeft om de regio te verlaten, wordt dit vroegtijdig gesignaleerd en kan gericht actie worden ondernomen om invloed uit te oefenen op de besluitvorming;
- Tijdens de gesprekken komen zaken aan de orde met betrekking tot het regionale en nationale vestigingsklimaat. Denk bijvoorbeeld aan lokale kwesties als vergunningverlening en handhaving, maar ook aan nationale zaken als belasting- en milieuwetgeving. Signalen omtrent het vestigingsklimaat worden opgevangen en kunnen bij de juiste instanties worden aangekaart.

Resultaten 2019

Het aantal nieuw gevestigde bedrijven en uitbreidingsinvesteringen is in absolute aantallen gelijk aan 2018; het aantal gecreëerde arbeidsplaatsen ligt wat hoger. Het investeringsvolume is in 2019 lager dan in 2018. Dat heeft te maken met een groot investeringsbedrag in één project in 2018. De gedane investeringen zijn van grote toegevoegde waarde voor de Zeeuwse economie, onder meer vanwege hun duurzame en innovatieve karakter.

Treffende voorbeelden zijn:

- De vestiging van het Deense logistieke bedrijf DSV. DSV is in Tholen bezig met de bouw van een groot distributiecentrum . Het betreft een multiciënt distributiecentrum met werkgelegenheid voor 200 mensen. Omdat het een internationale onderneming betreft, zal ook dit bedrijf worden opgenomen in het Investor Relations-programma;
- Het behoud van mouterij The Swaen in Kloosterzande. Dit productiebedrijf overwoog te vertrekken, maar heeft uiteindelijk besloten in Zeeland te blijven. Vervolgens heeft het de stap genomen om het productieproces te verduurzamen. The Swaen behoort tot de wereldtop waar het gaat om de productie van speciaal-mouten voor bieren. Invest in Zeeland heeft het bedrijf ondersteund bij het zoeken naar de juiste netwerken en subsidies;
- De vestiging van het Zweedse bedrijf Oatly. Deze havermelkfabrikant heeft een vestiging geopend in Vlissingen voor de productie van havermelkproducten die in de landelijke supermarktketens verkrijgbaar zijn. Invest in Zeeland heeft het bedrijf samen met de NFIA ondersteund bij vestiging, onder meer in het vergunningentraject.

Kwaliteit versus kwantiteit

Bij de acquisitie en ondersteuning van bedrijven wordt meer nadruk gelegd op de kwaliteit van investeringsprojecten dan op de kwantiteit. Dat betekent minder focus op het aantal bedrijven en het aantal arbeidsplaatsen en meer op de toegevoegde waarde voor de Zeeuwse economie. De eerdergenoemde bedrijven The Swaen en Oatly zijn hiervan goede voorbeelden.

Behoud gevestigde bedrijven

Invest in Zeeland voert steeds vaker en in een steeds vroeger stadium gesprekken met bedrijven die een vestiging en/of verplaatsing buiten de provincie overwegen. Vanuit een onafhankelijke positie wordt daarin geprobeerd te bemiddelen en te adviseren. Wél moet opgemerkt worden dat de invloed van deze gesprekken soms beperkt is. Als er doorslaggevende (bedrijfseconomische) redenen zijn waarom een bedrijf wil vertrekken, is dat proces meestal onomkeerbaar en niet te beïnvloeden.

Brexit

Via NFIA sluit Invest in Zeeland direct aan op de communicatierichtlijnen over de Brexit in binnen-en buitenland, zoals deze zijn vastgesteld door de Rijksoverheid. Verder heeft Invest in Zeeland gekeken naar de acquisitie kansen die Brexit Zeeland kan bieden. En heeft een vaste contactpersoon voor Brexit-gerelateerde vragen, zowel voor vragen van in Zeeland gevestigde bedrijven als voor vragen van potentieel nieuw te vestigen bedrijven.

Promotie

Onbekend maakt onbemind. Daarom is voor een succesvolle acquisitie een voortdurende promotie van Zeeland als vestigingsregio voor bedrijven onontbeerlijk. Door de (inter)nationale onbekendheid van de kwaliteiten van de provincie en hardnekkige vooroordelen komt Zeeland bij veel investeringsprojecten nog niet op de wensenlijst voor. Een forse inzet op de promotie van de regio als aantrekkelijke vestigingslocatie voor bedrijven blijft daarom noodzakelijk.

Eenduidige positionering

Bij de promotie van Zeeland is het belangrijk om de provincie eenduidig en herkenbaar op de kaart zetten. Dit zowel op het gebied van ondernemen als op het gebied van toerisme, wonen, werken en studeren. Daarom heeft Invest in Zeeland ook in 2019 haar marketing- en communicatie activiteiten op Zeeuws niveau afgestemd met VVV Zeeland en Provincie Zeeland. Op nationaal niveau vindt afstemming plaats met de leden van het Invest in Holland-netwerk, zodat ook internationaal een eenduidig verhaal wordt verteld.

Marketingstrategie en tactiek

Invest in Zeeland maakt gebruik van een gedifferentieerde marketingstrategie om Zeeland in de markt te zetten en om de voordelen van de diensten van Invest in Zeeland bekend te maken bij de diverse doelgroepen. Voor elke doelgroep is de meest optimale mix van middelen en boodschappen bepaald en ingezet, zowel online als offline. Om dit nog verder te verfijnen is in 2019 voor de specifieke segmenten 'Belgische bedrijven' en 'Reeds in Zeeland gevestigde bedrijven ten behoeve van IR en SA' onderzocht hoe de marketing- en communicatieaanpak kon worden verbeterd. Op basis van de uitkomsten is de aanpak waar nodig aangepast. Daarnaast is in 2019 gefocust op content marketing.

Online vormt de website www.investinzeeland.com de basis voor de zichtbaarheid en promotie. Deze website wordt continu verder ontwikkeld, verrijkt en geoptimaliseerd. Daarnaast blijven social media – met name het zakelijke netwerk LinkedIn – een belangrijke bron van doorverwijzingen. Bovendien zijn deze social media van belang voor het onderhouden van het netwerk, en voor de algehele zichtbaarheid van Zeeland als vestigingsregio en van Invest in Zeeland als organisatie.

Vanwege de mogelijke kansen voor acquisitie die de ontwikkelingen binnen het cluster Smart Delta Resources boden, was Invest in Zeeland ook in 2019 betrokken bij de communicatie en public affairs van dit cluster. Hetzelfde geldt voor het project Symbiosis4Growth (cluster Circulaire Economie), dat zich richt op industriële symbiose bij mkb-bedrijven in Zuidwest-Nederland. Verder droeg Invest in Zeeland bij aan de marketing en communicatie van Energy Port Zeeland, vanwege de ontwikkelingen in de offshore wind-industrie en de wens om Zeeland sterker te profileren als dé plek daarvoor in Nederland.

Het bezoeken van en deelnemen aan beurzen is een ander belangrijk onderdeel van de promotieactiviteiten van Invest in Zeeland. Het zijn goede gelegenheden om de mogelijkheden van Zeeland sterk in beeld te brengen bij bepaalde doelgroepen. Daarnaast bieden ze de gelegenheid om het (inter)nationale netwerk te ontmoeten en uit te breiden. Omdat is gebleken dat het gericht bezoeken van beurzen meer oplevert dan deelname met een eigen stand, is daar in 2019 op gefocust.

Netwerk

Het sterke netwerk van Invest in Zeeland is de grootste bron voor 'leads' (potentiële bedrijven die ondersteund kunnen worden bij vestigen of uitbreiden in Zeeland), vormt een belangrijke samenwerkingspartner bij het ondersteunen van bedrijven en speelt een rol bij het zo breed mogelijk onder de aandacht brengen van de kansen die de regio Zeeland bedrijven te bieden heeft. Invest in Zeeland werkt daarom voortdurend aan het opbouwen en onderhouden van haar

netwerk, met daarin onder meer accountantskantoren, makelaars, aannemers, ontwikkelaars, uitzendbureaus en niet te vergeten de al in Zeeland aanwezige bedrijven, overheden en organisaties. Dat doet zij onder meer via beurzen, seminars en andere bijeenkomsten.

Zeeuws netwerk

Binnen de provincie werkt Invest in Zeeland samen met collega's van Impuls, Provincie Zeeland, gemeenten, bedrijven, dienstverleners en onderwijsinstellingen. Vanzelfsprekend is North Sea Port een belangrijke partner in de promotie van en acquisitie voor Zeeland.

Invest in Holland-netwerk

Nationaal en internationaal zoekt Invest in Zeeland vooral afstemming met collega-ontwikkelingsmaatschappijen (ROM's), met Nederland Distributieland (NDL/Holland International Distribution Council) en het Netherlands Foreign Investment Agency (NFIA). Samen vormen deze partners het Invest in Holland-netwerk.

Invest in Holland is een uniek samenwerkingsverband in de internationale wereld van 'Investment Promotion'. Binnen dit samenwerkingsverband wordt een strategische manier van promoten en acquireren en een professionele kennisopbouw en -uitwisseling gecombineerd met een zorgvuldige inventarisatie van vestigingsklimaatsignalen. Uiteindelijk hebben alle activiteiten binnen dit netwerk tot doel het aantal buitenlandse investeringen te laten groeien. De bundeling van krachten stelt elke regio in staat om binnen een nationale propositie haar sterke punten naar voren te brengen en tegelijkertijd te profiteren van de reikwijdte en slagkracht van een groot, internationaal netwerk. De 30 wereldwijd gevestigde kantoren van de NFIA zijn een belangrijk verlengstuk voor Invest in Zeeland.

2. Innovatiefinanciering

Met veranderende markten, nationaal en internationaal, en veranderende eisen die aan producten en productieprocessen worden gesteld, bijvoorbeeld ten aanzien van CO₂-reductie, wordt innovatie voor bedrijven steeds belangrijker. Om Zeeuwse ondernemers in staat te stellen deze slagen te kunnen maken, zijn er verschillende mogelijkheden voor innovatiefinanciering (waaronder een groot aantal subsidieregelingen vanuit Europa, het Rijk en Provincie Zeeland). Het cluster Innovatiefinanciering van Impuls helpt ondernemers daarbij op weg, onder meer door het verstrekken van advies (over financieringsmogelijkheden), het verstrekken van subsidies uit eigen fondsen en via begeleiding en ondersteuning bij het aanvragen van subsidies vanuit andere fondsen.

Daarnaast voert Impuls het bestuur, het management en de administratie van Investeringsfonds Zeeland B.V.. Aandeelhouders van deze entiteit zijn de Provincie Zeeland, de Staat der Nederlanden en Impuls. Vanuit Investeringsfonds Zeeland B.V. worden de investeringsactiviteiten van Impuls georganiseerd. Het project InnoGo! wordt vanuit Investeringsfonds Zeeland B.V. uitgevoerd. Daarnaast is Investeringsfonds Zeeland B.V. aandeelhouder van het Zeeuws Investeringsfonds en het Zeeuws Participatiefonds 1-3. In 2020 zal het Fonds Verblijfsrecreatie Zeeland opgericht als dochterondermaatschappij van Investeringsfonds Zeeland B.V. De bestuurder van Investeringsfonds Zeeland B.V. heeft de rol als aandeelhoudersvertegenwoordiger van Investeringsfonds Zeeland B.V. in de aandeelhoudersvergaderingen van het Zeeuws Investeringsfonds B.V..

Hieronder volgen de projecten, activiteiten en regelingen van het cluster Innovatiefinanciering in 2019, waarvan sommige doorlopen in 2020 of verder.

Eerstelijnsopvang Investeren

Looptijd: doorlopend

Betrokken partijen: ondernemers en het cluster Innovatiefinanciering

Rol Impuls: het eerstelijns intakegesprek is bedoeld voor startende en groeiende innovatieve bedrijven in Zeeland. Impuls vervult in dit kader een loketfunctie voor financierings- en investeringsvraagstukken.

Hét loket voor innovatieve ondernemers

Vanuit het netwerk of via de website komen ondernemers in contact met het cluster Innovatiefinanciering. Tijdens de eerstelijns gesprekken worden de mogelijkheden onderzocht om aan te haken bij de eigen projecten en fondsen van het cluster, zoals Zeeland Financial Matching, InnoGo! , het Zeeuws Participatiefonds, de Financieringstafel of het Fonds Verblijfsrecreatie. Daarnaast worden vanuit deze rol Zeeuwse mkb-bedrijven ondersteund bij aanvragen voor innovatiesubsidies vanuit de programma's Zeeland in Stroomversnelling , OPZuid, MIT Zuid en CrossRoads.

Resultaten 2019

In 2019 hebben ongeveer 100 nieuwe (startende) ondernemers gebruik gemaakt van deze ingang om toegang te krijgen tot begeleiding, fondsen of subsidie.

Het Octrooicentrum NL heeft twee dagen, in samenwerking met Impuls, ondernemers geholpen bij hun hun innovatieproces of bescherming van hun idee.

Rol Impuls

Door aanscherping van de informatie op de website en de financieringscheck wisten meer ondernemers gericht contact te leggen. In 2019 heeft Impuls circa 40 ondernemers met een

financieringsvraagstuk gesproken. Zij zijn doorverwezen naar de eigen fondsen van Impuls of er zijn financieringsmogelijkheden onderzocht binnen het netwerk van Impuls. Zo'n 60 ondernemers zijn geadviseerd over subsidieregelingen. Vanuit het mkb-actieplan is een project gestart voor het opzetten van een financieringstafel in Zeeland. Hierin gaat Zeeland samenwerken met REWIN West-Brabant. (Inmiddels heeft de eerste financieringstafel West-Brabant/Zeeland plaats gevonden op 10 februari 2020.

Zeeland Financial Matching

Looptijd: 2017-2020

Betrokken partijen: Zeeuwse mkb-ondernemers en intermediaire partijen als banken, accountants en financiële experts.

Rol Impuls: Impuls verzorgt de uitvoering van de regeling en het projectmanagement.

Omvang: ca. €150.000,- per jaar.

Het verbinden van ondernemers aan experts

Zeeland Financial Matching verbindt innovatieve ondernemers met een financieringsbehoefte aan financieringsexperts. Deze experts helpen de ondernemers met het opstellen van een businessplan of subsidieaanvraag én vergroten met hun expertise de kans om de financieringsbehoefte van de ondernemer ingevuld te krijgen. Bovendien wordt met behulp van een voucher een deel van de kosten voor het inhuren van de expert gesubsidieerd aan de ondernemer. Het maximum van de voucher is €2.500 bij financieringsaanvragen tot €750.000. Bij financieringsaanvragen hoger dan €750.000 is de maximale voucherbijdrage €5.000.

Resultaten 2019

In 2019 zijn 17 vouchers toegekend aan ondernemers die een financieringstraject of subsidieaanvraag zijn gestart. Sinds 2017 zijn er 37 vouchers verstrekt, waarvan het merendeel langlopende trajecten omvat. Inmiddels zijn 15 trajecten afgerond, waarvan 8 met een positief resultaat en 7 met een negatief resultaat. 5 trajecten met negatieve uitkomst zijn subsidieaanvragen geweest, 1 ondernemer is door een bank afgewezen en 1 traject heeft niet de gewenste samenwerking tussen ondernemer en adviseur opgeleverd.

De investeringsomvang van de positieve trajecten bedraagt €3.607.452.

Verder is de Provincie Zeeland in 2019 akkoord gegaan met het doorvoeren van diverse veranderingen in het project:

- Verlenging van het project tot en met 2020;
- Verhoging van de voucher tot max. €5.000 bij financieringsaanvragen hoger dan €750.000;
- Verbreding van de doelgroep naar subsidieaanvragen en financieringsaanvragen voor het Fonds Verblijfsrecreatie.

Rol Impuls

Impuls vervult de rol van tussenpersoon en koppelt ondernemer(s) aan de expert(s). Daarbij verstrekt Impuls een kleine financiële tegemoetkoming aan de ondernemer om de kosten van het traject te beperken.

Zeeuws Participatiefonds

Looptijd: geen einddatum

Betrokken partijen: Ministerie van EZK, ABN Amro Participaties, De Zeeuwse Verzekeringen, ZLM Verzekeringen en Investeringsfonds Zeeland B.V.

Rol Impuls: Impuls verzorgt het fondsmanagement, de administratie van het fonds en levert de uitvoerend bestuurder. Ook is Impuls nauw betrokken bij de gesprekken die worden gevoerd met EZK over deelname in het ZPF.

Omvang: de totale fondsomvang is momenteel ruim € 10 miljoen en zal de komende jaren verder groeien naar € 13,5 miljoen door verwachte kapitaalinjecties van aandeelhouders.

Risicodragend kapitaal voor innovatieve bedrijven

Het Zeeuws Participatiefonds (ZPF) investeert risicodragend kapitaal in innovatieve en groeiende mkb-bedrijven met een substantiële impact op de Zeeuwse economie en werkgelegenheid.

Resultaten 2019

In 2019 is gesproken met ongeveer 40 bedrijven. Er zijn 2 nieuwe participaties aangegaan door het ZPF, resulterend in een totaal geclaimd financieringsbedrag van € 875.000. De participaties zijn aangegaan met AllPlast B.V., gevestigd in Tholen en met Q-Aviation B.V., gevestigd in Middelburg.

In het geval een bedrijf niet of niet direct in aanmerking komt voor financiering vanuit het ZPF, wordt onderzocht of het bedrijf via het netwerk van Impuls op een andere wijze verder geholpen kan worden.

Bestaande aandeelhouder ZLM heeft in 2019 een kapitaalinjectie van € 250.000 verstrekt aan het ZPF.

Rol Impuls

Impuls verzorgt het fondsmanagement, de administratie van het fonds en levert de uitvoerend bestuurder.

InnoGo!

Looptijd: start InnoGo! in 2009; nieuwe projectperiode 2020-2023.

Betrokken partijen: het bedrijfsleven. De commissieleden zijn mkb-ondernemers of vertegenwoordigers van Zeeuwse mkb-bedrijven. Verder wordt nadrukkelijk de samenwerking gezocht met Dockwize als incubator en facilitator van opleidingsprogramma's rondom ondernemerschap. Ook zijn er contacten met kennisinstelling HZ University of Applied Sciences, gemeenten en Provincie Zeeland.

Rol Impuls: ontwikkelaar, projectcoördinatie- en uitvoering, begeleiding ondernemers, projectadministratie en bieden van netwerk.

Omvang: totaal uitgezet bedrag: ca. € 2.690.000,-; uitgezet bedrag in afgelopen projectperiode 2017-2020: € 1.130.000,-.

De schakel voor innovatie

InnoGo! is een krachtig programma voor innovatieve startups en mkb'ers in Zeeland. De doelstelling is een schakel te zijn voor innovatieve, winstgevende ondernemingen die werkgelegenheid creëren in de regio. Voor de ondernemer is het netwerk, de coaching en begeleiding de grootste toegevoegde waarde, naast de financiering. Sinds 2017 is het bedrag dat een ondernemer kan lenen bij InnoGo!,

opgehoogd van € 50.000 naar € 100.000 voor zogenoemde 'high potentials'. Er is vanuit de markt duidelijk behoefte aan deze hogere lening optie.

Resultaten 2019

In 2019 zijn meerdere professionaliseringsslagen gemaakt. Voorbeelden zijn het opstellen van een gedragscode voor commissieleden en het gebruik van een financieringsadvies of begeleidingsadvies vanuit het fondsmanagement in nieuwe cases. Ook is meer structuur aangebracht in het lening beheer. Er zijn strakkere (maatwerk)afspraken gemaakt met nieuwe klanten en ook met klanten uit oude, "slapende" InnoGo!-dossiers. Dit heeft geleid tot een hogere revolverendheid van het fonds, dit komt door verdere optimalisatie van het proces tot innen van uitstaande middelen.

In 2019 zijn 12 ondernemers toegelaten tot het InnoGo!-programma, waarvan 8 een financiering toegezegd hebben gekregen. Het totaalbedrag van toegezegde leningen in 2019 bedroeg € 380.000.

OPZuid

Looptijd: 2014-2020

Betrokken partijen: Provincies Zeeland, Noord-Brabant en Limburg, de regionale ontwikkelingsmaatschappijen BOM, LIOF en Stimulus.

Rol Impuls: ondernemers wijzen op de mogelijkheden van OPZuid; begeleiding en ondersteuning bij aanvragen.

Omvang: € 23.000.000,- voor de regio Zuid, voor openstelling van de regelingen:

"Versterking innovatiesysteem" (1B1), thema's: Logistiek, Maintenance en Biobased;

"Koolstofarme economie" (4F), thema: Bevordering duurzame energie.

Het maximale subsidiebedrag per project bedroeg € 1.000.000,- voor 1B1 en € 1.500.000,- voor 4F.

Subsidie voor innovatiebevordering en duurzame energie

Het Operationeel Programma EFRO 2014-2020 Zuid-Nederland (OPZuid) is een Europees subsidieprogramma voor de provincies Zeeland, Limburg en Noord-Brabant. Speerpunten zijn innovatiebevordering en de overgang naar een koolstofarme economie. Het programma is met name gericht op het innovatieve mkb en op het versterken van de samenwerking tussen bedrijfsleven, kennisinstellingen en overheden.

Doel van het 1B1-programma is het versterken en verbreden van het Zuid-Nederlandse innovatiesysteem via crossovers vanuit Logistiek, Maintenance en Biobased met andere nationale en internationale topsectoren. Met de openstelling van de regeling 4F worden innovaties gestimuleerd die bijdragen aan duurzame energieproductie, energie-efficiëntie en -besparing met een focus op de gebouwde omgeving.

Resultaten 2019

Voor de regeling 1B1 Logistiek waren er 3 Zeeuwse aanvragers, waarvan er 2 zijn gehonoreerd. In totaal is 1.924.132 euro aan subsidie toegekend.

Voor de regeling 1B1 Maintenance waren er 2 Zeeuwse aanvragers die beiden zijn gehonoreerd, met een totaalbedrag van 1.192.850 euro aan subsidie.

Voor de regeling 1B1 Biobased was er 1 Zeeuwse aanvrager. Deze aanvraag is gehonoreerd met een bedrag van 432.833 euro aan subsidie. Ook 3 aanvragen met Zeeuwse partners zijn gehonoreerd

Voor de regeling 4F Koolstofarme Economie waren er 4 Zeeuwse aanvragers. Daarvan is 1 project goedgekeurd, waarvoor 187.988 euro aan subsidie is toegekend.

In totaal zijn in de regio Zuid (Zeeland, Noord-Brabant en Limburg) 55 projecten ingediend, met een totaalbedrag van ruim 48 miljoen euro aan gevraagde subsidie. Beschikbaar was 23 miljoen euro. Daarmee is het budget van deze regelingen meer dan twee maal overschreden. Ruim 16% van de beschikbare subsidie is aan Zeeuwse bedrijven toegekend.

Rol Impuls

De rol van Impuls met betrekking tot OPZuid is ondernemers wijzen op de mogelijkheden van de regeling(en). In samenwerking met de Provincie Zeeland zijn informatiesessies georganiseerd. Tijdens deze sessies konden ondernemers hun plannen voorleggen en aansluiting zoeken bij de regeling(en). De sessies droegen op deze manier bij aan een kwaliteitsverhoging en aanscherping van de businesscases, waardoor scoringskansen werden verhoogd.

MIT Zuid

Looptijd: 2019

Betrokken partijen: Ministerie van EZK, Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO), Provincies Zeeland, Noord-Brabant en Limburg, de regionale ontwikkelingsmaatschappijen Impuls, BOM, LIOF en Stimulus.

Rol Impuls: ondernemers wijzen op de mogelijkheden van MIT Zuid, begeleiding en ondersteuning bij subsidieaanvragen.

Omvang: € 10.400.000,-

Innovatie bij mkb-ondernemers

De subsidieregeling MKB Innovatiestimulering Topsectoren Zuid-Nederland (MIT Zuid) is speciaal ontwikkeld om innovatie bij mkb-ondernemers uit Zeeland, Noord-Brabant en Limburg te stimuleren. MIT Zuid richt zich op bedrijven in de volgende sectoren: High TechSystems & Materialen (inclusief ICT en Solar), Chemie & Biobased, Agri & Food, Tuinbouw & Uitgangsmaterialen, Logistiek en Life Sciences & Health.

Mkb-ers in Zuid-Nederland die willen innoveren, kunnen binnen MIT Zuid subsidieaanvragen indienen voor:

- Het uitvoeren van een haalbaarheidsstudie, met een subsidieplafond van 3,1 miljoen euro;
- Het uitvoeren van een R&D (Research & Development) samenwerkingsproject op het gebied van onderzoek en ontwikkeling, met een subsidieplafond van 7,3 miljoen euro.

De regeling voor haalbaarheidsstudies ging open op 9 april 2019 en was direct overvraagd. De regeling voor R&D opende op 11 juni 2019 en sloot op 10 september 2019. Deze regeling sloot op basis van aanbesteding.

Resultaten 2019

Tijdens de openstelling van de diverse regelingen in 2019 is er met ruim 50 partijen contact geweest, onder andere over de mogelijkheden van de MIT Zuid regeling(en). Er zijn 10 Zeeuwse aanvragen voor haalbaarheidsstudies ingediend en 14 voor R&D samenwerkingsprojecten.

De adviescommissie MIT Zuid heeft 8 Zeeuwse subsidieaanvragen voor haalbaarheidsstudies positief beoordeeld. Daarmee was een subsidiebedrag van 160.000 euro gemoeid (20.000 euro per haalbaarheidsstudie). Van de 14 subsidieaanvragen voor R&D werden er 6 gehonoreerd, met een totaal subsidiebedrag van 502.553 euro. In vergelijking met 2018 betrof het een hoger aantal (+3) projecten, maar een iets lager subsidiebedrag.

Ten opzichte van het totaal aantal ingediende aanvragen in Zuid-Nederland, komt 4% van de aanvragen voor haalbaarheidsonderzoeken en 14% van de R&D aanvragen uit Zeeland.

Rol Impuls

Impuls wijst ondernemers op de mogelijkheden van de regeling MIT Zuid. Verder begeleidt en ondersteunt Impuls ondernemers bij subsidieaanvragen en bij het aanscherpen van de aanvragen en businesscases.

CrossRoads2

Looptijd: 2016-2020

Betrokken partijen: Vlaanderen en Zuid-Nederland (Limburg, Brabant en Zeeland).

Rol Impuls: ambassadeur en adviseur in de regio Zeeland.

Omvang: (inclusief verlenging): € 8.700.000,- EFRO subsidie voor bedrijven zuid-NL & Vlaanderen, €155.000,- subsidie Impuls

Stimuleren van grensoverschrijdende projecten

CrossRoads2 stimuleert grensoverschrijdende innovatieve projecten.

Resultaten 2019

In totaal hebben 10 Zeeuwse mkb-bedrijven steun ontvangen vanuit deze regeling, voor een totaalbedrag van ca. 620.000 euro. De cofinanciering vanuit de Provincie Zeeland bedroeg 140.000 euro. Deze resultaten zijn in lijn met de verwachtingen vooraf.

Rol Impuls

Ambassadeur en adviseur voor de regeling CrossRoads2 in de regio Zeeland.

Zeeland in Stroomversnelling

Looptijd: doorlopend programma tot 2021

Betrokken partijen: Provincie Zeeland, Zeeuwse mkb- ondernemers, kennis-en innovatienetwerken, kennisinstellingen en subsidie-adviseurs.

Rol Impuls: ondersteuning en begeleiding bij de subsidieaanvragen.

Omvang:

Haalbaarheidsonderzoeken: totaal beschikbare subsidie in 2019 € 400.000,- (maximaal € 50.000,- per project);

Demonstratieprojecten: totaal beschikbare subsidie in 2019 € 1.600.000,- (maximaal € 200.000,- per project);

Human Capital Agenda: totaal beschikbare subsidie € 500.000,- (maximaal € 50.000,- per project).

Subsidie voor projecten die Zeeuwse economie versterken

Voor projecten die de structuur versterken van de Zeeuwse economie (door een bijdrage te leveren aan de realisatie van de strategische agenda's van de Zeeuwse sectoren) kan subsidie aangevraagd worden via de aanjaagregeling Zeeland in Stroomversnelling. Subsidie kan alleen worden aangevraagd door een consortium (een netwerk/samenwerkingsverband bestaande uit minimaal drie partijen, waaronder ten minste één onderneming en één kennispartner), werkzaam binnen één of meer van de volgende Zeeuwse sectoren: Havens en Logistiek; Industrie en Maintenance; Water en energie; Vrijtijdseconomie; Agrofood en Seafood; Zorg.

Resultaten 2019

De regeling kende twee openstellingen. Daarbij zijn in totaal 24 plannen ingediend voor haalbaarheidsonderzoeken, demonstratieprojecten en de Human Capital Agenda.

Na beoordeling door de Deskundigencommissie is 1.086.291 euro aan subsidie toegekend voor 8 demonstratieprojecten en 6 haalbaarheidsonderzoeken. Voor subsidie vanuit de Human Capital Agenda zijn 8 plannen ingediend. (Besluitvorming hierover heeft inmiddels plaatsgevonden in februari 2020.)

Rol Impuls

Impuls heeft informatiebijeenkomsten en spreekuren georganiseerd en ruim 40 ondernemers gesproken. De regeling krijgt steeds meer bekendheid in Zeeland, waarmee een leadlijst (van potentiële projecten) is ontstaan voor de aanstaande openstellingen. De kwaliteit van de projectplannen is door de begeleiding verbeterd, waardoor ook de kans op toekenning van de subsidie stijgt.

Dockwize

Looptijd project: 2015-2020

Betrokken partijen: Adriaanse & Van der Weel, AMELS, Colsen, DAMEN, DELTA, De Ondernemer, Edisonpark, Habitat Projectontwikkeling, Team Industrial Services, UWV, HZ University of Applied Sciences, Scalda, University College Roosevelt, RPCZ, ABAB accountants, DRV accountants, Illuxtron, Lumen, Lumileds, Multi, OceanWide Expeditions, Humares, L'Escaut Woonservice, Orionis Walcheren, TWZ, Rabobank Walcheren/ Noord-Beveland, Gemeente Vlissingen, Sauer & Oonk, Stichting ZIGZAG, Zeeuwind, Impuls en Provincie Zeeland

Rol Impuls: strategisch projectpartner, vertegenwoordiging bestuur en financiële administratie.

Subsidieverstrekker(s): Provincie Zeeland, gemeente Vlissingen en bovengenoemde partijen.

Omvang: een begroting van ca. €1.000.000,- in 2019.

De Zeeuwse incubator

Dockwize is dé Zeeuwse incubator, die startups huisvest, events organiseert, een community met innovatieve ondernemers onderhoudt en innovatief ondernemerschap aanjaagt met diverse opleidingsprogramma's. Dockwize werkt met een kernteam van 10 medewerkers en een pool van circa 30 aangesloten experts.

Resultaten 2019

De toegevoegde waarde van Dockwize wordt steeds meer erkend door het Zeeuwse bedrijfsleven, zowel door grote bedrijven (corporates) als het mkb. Impuls werkt samen met Dockwize in onder andere leadgeneratie, communicatie en Impuls levert een inhoudelijke bijdrage in de verschillende programmalijnen. Er vindt zeer regelmatige afstemming plaats over hoe ondernemers zo optimaal mogelijk ondersteund kunnen worden.

Rol Impuls

Impuls heeft in 2019 de samenwerking met Dockwize op het gebied van Innovatiefinanciering geïntensiveerd, o.a. door de gezamenlijke organisatie van het financieringsevenement FinanceMe?! en door ontwikkeling van de Investor Readiness module. Deze module is optioneel binnen het acceleratorprogramma en begeleidt ondernemers in het toewerken naar een financieringsaanvraag voor hun innovatieve idee. Ook zijn de visie en strategie van Impuls en Dockwize verder op elkaar afgestemd.

Kennis- en Innovatienetwerken

Impuls heeft een taak in de begeleiding van de ontwikkeling van Kennis- & Innovatienetwerken en zorgt als intermediaire partij voor de verbinding ertussen. Impuls heeft de netwerken in 2019 individueel gesproken, geadviseerd bij verdere agendavorming en koppelingen gelegd naar subsidieprogramma's als Zeeland in Stroomversnelling, OP Zuid en MIT-Zuid. Ook heeft Impuls verbindingen gelegd tussen verschillende netwerken en samen met Dockwize en Provincie Zeeland een tweetal workshops georganiseerd voor de programma-managers over thema's als verduurzaming, verdienmodellen en clustervorming. Daarnaast heeft Impuls meegedacht en bouwstenen aangeleverd voor de vervolgaanpak Kennis- en Innovatienetwerken vanaf 2020.

3. Circulaire Economie

Circulaire economie gaat over het (zoveel mogelijk) behouden van toegevoegde waarde. Het is een economisch systeem, bedoeld om de herbruikbaarheid van producten en grondstoffen te maximaliseren en waarde-vernietiging te minimaliseren. Een ander systeem dus dan het huidige, zogenoemde 'lineaire' systeem, waarin grondstoffen worden omgezet in producten die aan het einde van hun levensduur worden vernietigd.

Het circulaire systeem kent twee kringlopen van materialen: een biologische kringloop (waarin reststoffen na gebruik veilig terugvloeien in de natuur) en een technische kringloop (waarin product(onderdelen) zo zijn ontworpen en vermarkt dat deze op kwalitatief hoogwaardig niveau opnieuw gebruikt kunnen worden). Binnen deze laatste kringloop blijft de economische waarde van producten of productonderdelen zoveel mogelijk behouden.

Binnen het cluster Circulaire Economie van Impuls zijn in 2019 onderstaande projecten gerealiseerd, opgezet of voortgezet.

Regionale Energiestrategie Zeeland

Looptijd: start februari 2018

Betrokken partijen: Provincie Zeeland, Zeeuwse gemeenten, Enduris, Waterschap Scheldestromen

Rol Impuls: mede-initiatiefnemer, lid van het ambtelijk en bestuurlijk kernteam, voorzitterschap overlegtafel Warmte in de Gebouwde Omgeving

Omvang: € 200.000,- per jaar

Plannen voor energieneutraal Zeeland

De betrokken partijen coördineren het maken van plannen om Zeeland energieneutraal te maken in 2050. Daarmee wordt invulling gegeven aan het Klimaatakkoord van Parijs.

Resultaten 2019

In 2019 is het concept van de Regionale Energiestrategie (RES) opgesteld voor de overlegtafels Mobiliteit, Elektriciteit en Warmte in de Gebouwde Omgeving. Er is veel aandacht besteed aan het betrekken van allerlei marktpartijen, overheden en brancheorganisaties. In totaal hebben meer dan 100 stakeholders meegedacht tijdens de totstandkoming van de strategie. Er is veel aan communicatie gedaan, vooral richting de gemeenteraden, maar ook breder, naar de andere stakeholders. Zeeland is dankzij deze voortvarende aanpak de eerste regio die een concept RES heeft opgeleverd.

Rol Impuls

Impuls is één van de initiatiefnemers en lid van het kernteam Regionale Energiestrategie Zeeland. Impuls vertaalt de gevolgen van de energiestrategie voor de Zeeuwse bedrijven en betreft hen zoveel mogelijk hierbij. Impuls is vertegenwoordigd in de drie tafels Elektriciteit, Mobiliteit en Warmte in de Gebouwde Omgeving en leverde in 2019 de voorzitters voor de tafels Mobiliteit en Warmte in de Gebouwde Omgeving.

Pilot Circulaire Sociale Woningbouw

Looptijd: maart 2018 – medio 2020

Betrokken partijen: Marsaki, R&B Wonen, RWS partner in wonen

Rol Impuls: projectpartner

Omvang: € 121.000,-

Circulair werken in de sociale woningbouw

Dit project richt zich op de mogelijkheden om circulair te gaan werken in de sociale woningbouw, zowel bij renovatie, onderhoud als bij nieuwbouw. Er zullen meerdere pilots worden uitgevoerd, zoals een nieuwbouwproject waarvoor een circulair ontwerp wordt gemaakt. Ook gaan de corporaties zoveel mogelijk tweedehands (bouw)materialen opnieuw gebruiken bij onderhoudswerkzaamheden en na sloop. Verder wordt geprobeerd om een databank op te zetten van tweedehands materialen, speciaal voor de corporaties.

Resultaten 2019

Er is een ontwerp gemaakt voor circulaire woningen en de corporaties passen - waar mogelijk - tweedehands materialen toe bij onderhoud. Dit kunnen bijvoorbeeld deuren zijn, vrij jonge CV-ketels of een fietsenstalling die elders overbodig is.

Rol Impuls

Impuls heeft in deze fase van het project vooral een verbindende rol richting Zeeuwse bedrijven; de uitvoering ligt bij de corporaties en Marsaki. Het uitdragen van kennis omtrent het project gebeurt door alle partners.

Zeeuws Energieakkoord Particuliere Woningbouw

Looptijd: vanaf februari 2017

Betrokken partijen: Bouwend Zeeland, Delta, Enduris, alle Zeeuwse gemeenten: Hulst, Terneuzen, Sluis, Vlissingen, Middelburg, Veere, Goes, Noord-Beveland, Kapelle, Borsele, Reimerswaal, Schouwen-Duiveland, Tholen, HZ University of Applied Sciences, Marsaki, Provincie Zeeland, Sociale Innovatie Zeeland, Uneto-VNI, Zeeuws Klimaatfonds, Zeeuwse Milieufederatie, Zeeuwind, vertegenwoordiger Dorpen met innovatieve aanpak, Energieambassadeur Stroomversnelling, Rabobank Walcheren/Noord-Beveland, Duradis, Firststep, BeNext, Bouwbedrijf Fraanje

Rol Impuls: mede-initiatiefnemer en coördinator

Omvang: € 50.000,- budget vanuit K&I-netwerk ZEA

Versneld energie- en CO2-neutraal maken van particuliere woningen

Meer dan 35 Zeeuwse bedrijven en organisaties hebben inmiddels hun handtekening gezet onder het Zeeuws Energieakkoord. Daarmee spreken ze af dat zij gezamenlijk gaan werken aan het versneld energie- en CO2-neutraal maken van de Zeeuwse particuliere woningvoorraad. De doelstelling is om de particuliere woningvoorraad in 2045 volledig energieneutraal te hebben. De verwachting is dat het in de beginperiode langzamer zal gaan, maar dat na een aantal jaar een vliegwieleffect optreedt. De eisen die worden gesteld aan nieuwbouw - dat huizen (bijna) energieneutraal gebouwd moeten worden vanaf 2020 - zal hieraan ook bijdragen. Vanuit het ZEA worden acties opgezet om de particuliere woningen energiezuiniger te maken en worden kennisdeling en samenwerking georganiseerd.

Resultaten 2019

Begin 2019 is een uitvoeringsprogramma voor de komende twee jaar opgesteld, met daarin allerlei initiatieven en samenwerkingsverbanden van en tussen de partners. Er is een opleidingstraject opgezet voor aannemers en installateurs, het initiatief Energiek Zeeland is doorontwikkeld door meerdere partners en er zijn diverse nieuwe initiatieven opgezet om energiereductie in de particuliere woningbouw te bewerkstelligen. Het consortium is onderdeel geworden van de Regionale Energiestrategie Zeeland en fungeert daarin als sub-tafel 'Particuliere Woningbouw'.

Rol Impuls

Impuls heeft een coördinerende rol vervuld in het organiseren van activiteiten en vergaderingen en van netwerkbijeenkomsten voor het Zeeuws Energieakkoord Particuliere Woningbouw. Verder heeft Impuls hier een rol in het faciliteren van nieuwe initiatieven.

Sneller en Beter naar Nul op de Meter in Middelburg

Looptijd: 1 december 2015 - 1 juli 2019

Betrokken partijen: gemeente Middelburg, Bouwbedrijf Adriaanse, Bouwbedrijf Fraanje, Installatiebedrijf ITN, Bouwgroep Peters, Installatiebedrijf Van de Velde, Architecten Alliantie, Joos Nijse Architectuur, Dubourgraaf, Widea

Rol Impuls: ondersteuning bij uitvoering voor de gemeente Middelburg

Omvang: € 880.000,-

Renoveren naar nul op de meter

Dit project is er op gericht om burgers in de gemeente Middelburg hun woning naar nul op de meter te laten renoveren. Particuliere woningeigenaren kunnen tot € 21.000 subsidie ontvangen, op voorwaarde dat zij zelf ook minimaal zo'n bedrag investeren en hun woning naar nul op de meter of NoM-Ready renoveren. (NoM-ready betekent dat er een plan is om de woning volledig nul op de meter te maken, maar dat dit nog niet volledig is bereikt). Een bouwteam van Zeeuwse bedrijven biedt zijn expertise aan om de woningen te renoveren.

Resultaten 2019

Er is een bouwteam opgezet van Zeeuwse aannemers, installateurs en adviseurs. Dit team heeft enkele tientallen aanvragen van particulieren in behandeling genomen en er zijn ca. 20 woningen Nul op de Meter-(Ready) gerenoveerd. Het NoM-team heeft in wijkbijeenkomsten particulieren geïnformeerd over de mogelijkheden die de subsidie via de gemeente Middelburg biedt. Het NoM-team heeft zelf zijn kennis en ervaring aanzienlijk uitgebreid en het project is verlengd tot 2021. Het subsidiebedrag komt nu volledig van de Provincie Zeeland en voor de woningeigenaar is de eigen bijdrage gehalveerd.

Rol Impuls

Impuls is voorzitter van het Nul op de Meter-team Middelburg en heeft de coördinatie en de verdeling van de adressen over de bedrijven voor haar rekening genomen. Ook heeft Impuls de methode en aanpak van het NoM-team bij meerdere gelegenheden gepresenteerd aan andere aannemers en installateurs en een projectplan opgesteld om deze kennis breed onder de Zeeuwse bedrijven te gaan verspreiden.

Opleidingstraject Energiemaatregelen

Looptijd: 1 augustus 2019 – 31 mei 2021

Betrokken partijen: Bouwend Zeeland en Techniek Nederland

Rol Impuls: projectpartner en initiatiefnemer

Omvang: € 122.000,- subsidie

Inspelen op ontwikkelingen voor verduurzaming woningen en gebouwen

De drie projectpartners - Bouwend Zeeland, Techniek Nederland en Impuls - organiseren bijeenkomsten voor de leden van de brancheorganisaties over de actuele stand van zaken rond verduurzaming van woningen en gebouwen. Vanwege de energietransitie komt er een groeiende vraag vanuit de markt voor het verbeteren van huizen en gebouwen. Het is belangrijk dat de Zeeuwse bouw- en installatiebranche inspeelt op deze ontwikkeling en op de hoogte is van de laatste stand van de techniek en bouwkundige oplossingen. Elke maand worden de leden uitgenodigd voor een ontbijtsessie, met steeds een ander actueel thema.

Resultaten 2019

In 2019 is subsidie aangevraagd bij de Provincie Zeeland én deze is toegekend. Verder is de eerste bijeenkomst georganiseerd.

Rol Impuls

Impuls heeft geholpen bij het vinden van subsidie, geholpen bij de subsidieaanvraag en bij de organisatie van de eerste bijeenkomst.

Kennis en Innovatienetwerk Circulair Bouwen

Looptijd: 1 juli 2019-1 juli 2020

Betrokken partijen: Rothuizen van Doorn 't Hooft (RDH), Marsaki, HZ University of Applied Sciences

Rol Impuls: projectpartner

Omvang: € 50.000,-

Uitdragen van kennis

De partners binnen het Kennis en Innovatienetwerk Circulair Bouwen gaan de kennis over circulair bouwen zo breed mogelijk uitdragen in de Zeeuwse bouwsector. Binnen diverse deelprojecten werken de partners aan het opzetten van een kennisplatform en het verkennen van de mogelijkheden voor een marktplaats voor tweedehands bouwmaterialen voor professionals. Ontwerpers, architecten en bouwbedrijven ontwikkelen gezamenlijk circulaire bouwconcepten.

Resultaten 2019

Voor de diverse thema's zijn meerdere bijeenkomsten georganiseerd en er zijn interviews gehouden met bedrijven in de bouwsector over het opzetten van een marktplaats.

Rol Impuls

Impuls leidt het onderzoek naar mogelijkheden voor een marktplaats voor tweedehands bouwmaterialen voor professionals (deelproject) en heeft een actieve rol in het betrekken van de bouwsector bij circulair bouwen.

Symbiosis4Growth

Looptijd: april 2018 –maart 2020

Betrokken partijen: Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO), Rewin, Smart Delta Resources, Impuls, North Sea Port, Provincie Zeeland, Provincie Noord- Brabant, Vitaal Sloe en Kanaalzone

Rol Impuls: initiatiefnemer en partner

Subsidieverstrekkers: Ministerie van EZK, Provincies Noord-Brabant en Zeeland, Vereniging Samenwerkende Kredietunies (VSK)
Omvang: € 88.000,- (exclusief uren Impuls en partners)

Samenwerkingsplatform voor symbiose

Symbiosis4Growth is een samenwerkingsplatform dat het proces van industriële symbiose bij bedrijven in West-Brabant en Zeeland wil versnellen én realiseren. Symbiosis4Growth wil bedrijven koppelen, met als doel dat zij (rest)materialen, energie, capaciteit, faciliteiten, kennis en innovatie(ervaringen) met elkaar uitwisselen. Voor deelnemende bedrijven kan dit leiden tot kostenbesparing. Bovendien wordt een positieve bijdrage geleverd aan het milieu en innovatie wordt gestimuleerd.

Resultaten 2019

In 2018 is voor Symbiosis4Growth een projectplan ontwikkeld. In 2019 heeft een workshop plaatsgevonden in Wemeldinge. Er zijn op dit moment 5 businesscases in ontwikkeling. Verder is een projectplan opgezet voor 2020-2022, waarvoor onder meer extra financiering is aangevraagd. De regio Midden-Brabant sluit zich aan bij het project.

Rol Impuls

Impuls heeft het project Symbiosis4Growth geïnitieerd, partners gezocht en financiering geregeld. Impuls voert het project samen met partners uit.

Wier & Wind

Looptijd: medio 2019 – 2022

Betrokken partijen: Seaweed Harvest Nordsea, Murre Technologies, HZ University of Applied Sciences, Stichting Noordzeeboerderij, AtSeaNova, GeoXYZ, Universiteit Gent, Provincie Zeeland

Rol Impuls: mede-initiator, facilitator van het proces, ondersteuning bij werven van subsidie en financiering

Omvang: enkele miljoenen euro's

Grootschalige offshore productie van zeewier

Grootschalige productie van zeewier biedt een unieke mogelijkheid om de wereldwijde voedselzekerheid en grondstofzekerheid te verhogen. De toenemende, wereldwijde vraag naar zeewieren en zeewierproducten biedt een unieke kans voor duurzame economische groei van de aquacultuursector in de Noordzee regio en zeker in Zeeland. Offshore zeewierteelt – waar het project Wier & Wind zich op richt - wordt daarbij steeds interessanter. Met name slimme combinaties met windparken op zee worden kansrijk. Projectdoel van het project Wier & Wind is de opbrengst van zeewier per ha én de kwaliteit significant te verhogen. Hiertoe wordt een pilot uitgevoerd op een offshore testlocatie in de Noordzee, op de grens van België en Nederland. Beoogd eindresultaat van het project Wier & Wind is een betrouwbaar, geautomatiseerd en beproefd zeewierteeltsysteem, dat geschikt is voor opschaling binnen en rondom windparken in de Noordzee.

Resultaten 2019

Voor het project Wier & Wind (de offshore teelt van zeewieren) is een subsidieaanvraag ingediend binnen het Interreg Nederland-Vlaanderen programma. In het voorjaar van 2019 is de tweede fase van de Interreg-aanvraag gehonoreerd; het project is medio 2019 van start gegaan.

Rol Impuls

Impuls heeft mede de basis gelegd voor het (kern)samenwerkingsband tussen partijen binnen het project Wier & Wind en heeft het proces van samenwerking en projectvorming gefaciliteerd.

Sugar Delta

Looptijd: tot eind 2019; jaarlijkse evaluatie of project moet worden voortgezet

Betrokken partijen: Biobased Delta, Rewin, Brabantse Ontwikkelingsmaatschappij (BOM)

Rol Impuls: lid stuurgroep

Subsidieverstrekkers: Biobased Delta, Provincie Zeeland en Provincie Noord-Brabant

Omvang: € 100.000,-

Omzetten van bietsuikers in producten als melkzuur of citroenzuur

Het project Sugar Delta is een initiatief van Biobased Delta en heeft als doel om binnen enkele jaren een fabriek in Zuidwest-Nederland te realiseren, die bietsuikers omzet in producten als melkzuur of citroenzuur. Deze producten hebben een hoge toegevoegde waarde voor bedrijven in de voedings- en chemische industrie. Gedacht wordt aan bedrijven met een vergelijkbare fabriek op een andere locatie, die interesse hebben om zich met een productielocatie in Noordwest-Europa te vestigen. Potentiele partijen in binnen- en buitenland worden benaderd met een regiopropositie die de uitstekende logistieke infrastructuur beklemtoont en de aanwezigheid van grote suikerproducenten en suikeroverslag. Dit in combinatie met de aanwezigheid van een sterke chemische industrie.

Resultaten 2019

In 2019 zijn bidbooks opgesteld voor diverse leads (potentiële bedrijven) en zijn diverse gesprekken gevoerd voor vestiging in Zeeland. Impuls heeft de unieke kenmerken van Zeeland toegevoegd in de Biobased Delta propositie, zodat voor geïnteresseerden helder is welke vestigingsvoordelen de provincie te bieden heeft.

Rol Impuls

Als lid van de stuurgroep Sugar Delta geeft Impuls sturing aan het in kaart brengen van wereldwijde spelers op het gebied van melkzuur- en citroenzuurproductie, en aan het voeren van (verkennde) gesprekken. Dit met als uiteindelijk doel vestiging van een fabriek. Daarnaast brengt Impuls de specifiek Zeeuwse vestigingsvoordelen voor het voetlicht in de Biobased Delta propositie.

Circular Biobased Delta/Uitvoeringsbureau Zeeland

Circular Biobased Delta (voorheen Biobased Delta) is een stichting waarin bedrijven, overheden en kennisinstellingen samenwerken om de biobased economy in Zuidwest-Nederland te bevorderen. De stichting heeft daartoe meerdere werkgroepen in het leven geroepen. Samen met de andere Regionale Ontwikkelingsmaatschappijen (ROM's) neemt Impuls deel aan de werkgroepen Sugar Delta (omzetten van suikers uit agro(rest) stromen naar chemicaliën) en Redefinery. Ook heeft Impuls zitting in het kernteam dat de directeur van deze stichting ondersteunt.

Verder ondersteunt Impuls deze stichting door vorm te geven aan projectontwikkeling en business development in Zeeland, samen met partners. Voor een goede afstemming van plannen en projecten binnen de provincie is het Uitvoeringsbureau Biobased Zeeland opgericht. Participanten zijn: North Sea Port, Provincie Zeeland, Kamer van Koophandel, Biobased Trainingcentrum, Center of Expertise Biobased Economy van de HZ University of Applied Sciences en Impuls.

4. Smart Delta Resources

Smart Delta Resources (SDR) is een initiatief van 11 energie- en grondstof-intensieve bedrijven en 2 infrastructuur bedrijven, die op zoek zijn naar reductie van hun energie- en grondstoffengebruik via industriële symbiose. Via SDR werken bedrijven uit de chemie, staal, energie en food industrie samen om industriële verbindingen te leggen en uit te werken tot interessante business cases. Het platform is in 2014 opgericht. SDR kan een belangrijke bijdrage leveren in het totale transitieproces naar een klimaat neutrale economie, gebaseerd op hernieuwbare energie en grondstoffen. Dit zowel voor bestaande fossiel gebaseerde industrieën als voor toekomstige industrieën.

Smart Delta Resources

Looptijd: vanaf 2014

Betrokken partijen: ArcelorMittal, Engie, Cargill, Suiker Unie, Dow, Fluxys, Gasunie, ICL-IP, LambWeston-Meijer, PZEM, Trinseo, Yara, Zeeland Refinery, North Sea Port, Provincie Zeeland en Provincie Oost-Vlaanderen

Rol Impuls: programmamanagement, projectontwikkeling en projectmanagement van business cases en facilitering van het platform (administratie, secretariaat)

Omvang: circa € 500.000,- per jaar

Resultaten 2019

Medio 2017 is het platform SDR gestart met het uitwerken van een “Roadmap towards a climate neutral industry in the Delta region”. Onder andere door het klimaatakkoord van Parijs hebben de SDR-leden zich gerealiseerd dat een substantiële transitie noodzakelijk is om hun CO2-emissies te reduceren. En dat daarvoor een gezamenlijke infrastructuur en grootschalige symbioseprojecten noodzakelijk zijn. Dit heeft geresulteerd in 8 concrete projecten, die opgepakt worden om de transitie in gang te zetten. Het plan is in april 2018 gepresenteerd en aangeboden aan de Tweede Kamer. Ook is het ingebracht in de landelijke Industrietafel van het Klimaatakkoord.

Met de totstandkoming van de eerdergenoemde “Roadmap” in 2018 heeft SDR een significante stap gezet en het thema ‘industriële symbiose’ verbonden aan de klimaattransitie. Hierdoor wordt zowel voor de bedrijven als voor de externe stakeholders een nieuw hoofdstuk toegevoegd aan de samenwerking. De uitdaging voor de komende jaren wordt het concreet realiseren van de projecten. SDR is verder intensief betrokken geweest bij de regionale Industrietafel van het Klimaatakkoord en heeft samen met andere stakeholders uit de regio het cluster vertegenwoordigd in deze discussies. De plannen zijn goed overgenomen in de stukken voor het landelijke Klimaatakkoord.

In 2019 zijn de lopende SDR-projecten succesvol voortgezet: het project rondom levering van warmte van LambWeston-Meijer aan Wiskerke Onions, de levering van waterstof van Dow aan Yara via een Gasunie-leiding en de uitvoering van het demo-project Steel2Chemicals. Het belangrijke overkoepelende project voor de aanleg van infrastructuur (CUST) heeft begin 2019 geresulteerd in een eindrapport (met concreet zicht op de benodigde leidingeninfrastructuur van o.a. CO2 en waterstof binnen en buiten het havengebied van North Sea Port). De noodzakelijke verzwaring van de elektrische infrastructuur - als gevolg van de energietransitie - krijgt vorm in een systeemstudie, in samenwerking met de Provincie Zeeland, Enduris en North Sea Port. Het eindrapport daarvan wordt verwacht begin 2020.

In samenwerking met North Sea Port en de SDR-bedrijven zijn grote stappen gezet waar het gaat om de aanpak van Carbon-Capture & Storage (CCS) en de implementatie en systeemintegratie van

grootschalige GW-schaal elektrolyzers voor waterstofproductie. Voor het thema geothermie is met een aantal SDR-bedrijven, EBN, Geothermie Brabant en de glastuinbouw een projectplan geformuleerd en bekrachtigd in een samenwerkingsovereenkomst. Ten slotte is een verkenningsproject opgezet rondom het gebruik van laagwaardige industriële restwarmte in de Kanaalzone.

Een belangrijke mijlpaal in 2019 was de Hydrogen Delta Day, gehouden op 25 november in de Lasloods in Vlissingen. Met meer dan 240 deelnemers van binnen en buiten de regio en met een prominent sprekersveld was dit event een groot succes. Maar liefst 17 partijen ondertekenden ter plekke het ambitiestatement 'We Take Charge' om als Delta regio koploper te blijven op het gebied van (blauwe en groene) industriële waterstof.

Rol Impuls

Impuls treedt voor SDR op als penvoerder, bijvoorbeeld bij het aangaan van overeenkomsten. Maar ook als facilitator bij uitvoering van de werkzaamheden voor het samenwerkingsverband, bijvoorbeeld door het beschikbaar stellen van medewerkers en kantoorfaciliteiten. Daarnaast draagt Impuls bij aan een belangrijk deel van het werkbudget van SDR.

5. Vrijetijdseconomie

Jaarlijks bezoeken zo'n tien miljoen toeristen Zeeland. Ongeveer de helft daarvan zijn Nederlanders, de andere helft komt uit het buitenland. Impuls werkt samen met partners aan een transitie van de vrijetijdssector, met als doel de concurrentiepositie van Zeeland als toeristische bestemming te versterken. Deze economische sector is namelijk niet alleen van belang voor de toerist, maar ook voor de inwoners van Zeeland zelf. Denk bijvoorbeeld aan de werkgelegenheid die de vrijetijdseconomie met zich meebrengt. Bovendien houdt vrijetijdseconomie voorzieningen en in kleine kernen in stand en daarmee de leefbaarheid; cruciaal voor het vestigingsklimaat. Impuls speelt hierbij een belangrijke rol als verbinder van partijen en aanjager van innovatie, onder meer binnen de Toeristische Uitvoeringsalliantie (TUA).

Hieronder volgt een opsomming van projecten van het cluster Vrijetijdseconomie. Een deel daarvan is afgerond in 2019, een ander deel loopt door in 2020 of verder.

PROFIT

Looptijd: 2016-maart 2020

Betrokken partijen: INTERREG 2 Zeeën, Provincie Zeeland, gemeenten Goes, Veere en Schouwen-Duiveland, ondernemers

Rol Impuls: verbinder, ontwikkelaar en uitvoerder

Omvang: € 221.415,-

Stimuleren van innovatie bij het mkb in de toeristische en vrijetijdssector

PROFIT (PROfessional Framework for Innovation in Tourism) is een Interreg-project, gericht op het stimuleren van innovatie bij het mkb in de toeristische sector en de vrijetijdssector. Dit gebeurt enerzijds via het vergroten van klantkennis, door analyse en door het ontsluiten van big data. Anderzijds via het aanbieden van innovatie-tools zoals masterclasses, inspiratietrips en trainingen. Behalve Zeeland doen ook de Vlaamse kust, de Franse regio Pas-de-Calais en de Engelse kustregio's Kent en Essex mee aan dit project.

Resultaten 2019

In 2019 heeft Impuls het innovatieprogramma voor ondernemers uitgevoerd, zoals opgesteld in 2018. Dit programma bestond uit verschillende activiteiten om ondernemers te inspireren en te begeleiden bij hun innovatievragen. Zo kregen ondernemers twee inspiratiereizen aangeboden om innovatieve bedrijven te kunnen bezoeken in de buurlanden. Ook heeft in 2019 een 'Think Tank' event plaatsgevonden. Tijdens dit event deelden verschillende toerisme-experts vanuit de vijf partnerregio's hun kennis en ervaring met betrekking tot het stimuleren van innovatie binnen het toerisme.

Aan het innovatie-starttraject hebben 35 Zeeuwse ondernemers deelgenomen. Dit traject is gestart met het in kaart brengen van de innovatie-uitdagingen van de ondernemers. Iedere ondernemer kreeg daarbij een persoonlijk extern adviseur toegewezen en vervolgens zijn ondernemer en adviseur gezamenlijk op zoek gegaan naar de meest kansrijke ideeën voor het bedrijf in kwestie. De adviseurs hebben dit verwerkt in een globaal innovatieplan. Als vervolgstap konden de ondernemers zich aanmelden voor een expertsessie. Experts vanuit de vakgebieden marketing, duurzaamheid, financiering en innovatie beoordeelden tijdens de sessie de innovatieplannen en gaven de ondernemers adviezen en tips. Hiermee kregen de ondernemers concrete handvatten om hun plan daadwerkelijk te realiseren.

In september 2019 heeft het goedbezochte slotevenement van PROFIT plaatsgevonden. Tijdens dit evenement zijn alle resultaten van het project gepresenteerd en werd de innovatieprijs uitgereikt. Op de website www.profittourism.eu worden alle resultaten beschreven.

Rol Impuls

Impuls heeft (voor het hele Interreg-partnerschap) een plan van aanpak ontwikkeld voor het innovatieprogramma voor ondernemers. Daarnaast coördineerde Impuls de uitvoering van het innovatie-starttraject en heeft Impuls - in samenwerking met de andere partners - de inhoud van de overige activiteiten ontwikkeld en uitgevoerd.

Innovatievouchers Verblifsrecreatie

Looptijd: 2017-2019

Betrokken partijen: ondernemers verblifsrecreatie in de gemeenten Noord-Beveland, Schouwen-Duiveland en Veere, RECRON-HISWA en Provincie Zeeland

Rol Impuls: verbinder, ontwikkelaar en uitvoerder

Omvang: € 75.000,- (gemeente Schouwen-Duiveland), € 75.000,- (gemeente Veere), € 15.000,- (gemeente Noord-Beveland), exclusief investeringen van ondernemers

Advies van een extern expert

Ondernemers in de verblifsrecreatie (in de gemeenten Noord-Beveland, Schouwen-Duiveland en Veere) die willen innoveren, kunnen aanspraak maken op een zogenoemde 'innovatievoucher'. Met deze innovatievouchers kunnen de ondernemers externe expertise inhuren en zo advies krijgen over nieuwe, innovatieve stappen voor hun bedrijf. Het doel is om kwaliteitsverbetering van de verblifsrecreatie te stimuleren en ondernemers te ondersteunen bij het zetten van deze stappen. Naast de innovatievouchers, bestaat ook de mogelijkheid om een expertteam in te schakelen. Hierbij wordt een team van specialisten gelijktijdig ingezet tijdens een werksessie op het bedrijf. Daarbij komt een integraal advies tot stand, met als resultaat een samenhangend kwaliteitsplan.

Resultaten 2019

Samen met RECRON-HISWA heeft Impuls intakegesprekken gevoerd met ondernemers en vouchers toegekend. In 2019 zijn er verschillende expertsessies georganiseerd bij bedrijven. De innovatievragen van ondernemers gaan o.a. over mogelijkheden voor doorontwikkeling/toekomstbestendig maken van het bedrijf, herstructurering, energiebesparende maatregelen en uitbreidingsmogelijkheden.

Rol Impuls

Impuls heeft samen met RECRON-HISWA intakegesprekken gevoerd met ondernemers in de gemeenten Noord-Beveland, Schouwen-Duiveland en Veere. Samen met RECRON-HISWA heeft Impuls de selectie en toekenning van de vouchers gecoördineerd en de administratieve afhandeling van de vouchers uitgevoerd. Er zijn 4 expertteambijeenkomsten georganiseerd, onder voorzitterschap van Impuls.

Circulaire Beleving

Looptijd: 2018-2020

Betrokken partijen: Impuls, RECRON-HISWA, Kenniscentrum Kusttoerisme, Provincie Zeeland

Rol Impuls: verbinder, ontwikkelaar, uitvoerder

Omvang: € 586.000,-, waarvan € 339.000,- vanuit Provincie Zeeland

Duurzame, circulaire (ver)bouw van vakantieaccommodaties

Het project Circulaire Beleving richt zich op 20 ondernemers in de verblijfsrecreatie (campings), die op hun bedrijf stappen willen zetten op het gebied van circulaire economie. Via een voucher ontvangen zij een financiële bijdrage om plannen te ontwikkelen voor duurzame, circulaire (ver)bouw van vakantieaccommodaties. De campings investeren zelf ook in de realisatie van deze plannen.

Met het project Circulaire Beleving wil Impuls ondernemers in de sector die willen investeren in circulair (ver)bouwen, stimuleren en adviseren. Naast de financiële bijdrage, is daarom onafhankelijk advies beschikbaar. De verworven kennis en ervaring binnen de sector wordt gedeeld, zodat ook anderen hiermee aan de slag kunnen. Er worden meerdere inspiratiebijeenkomsten voor ondernemers georganiseerd en ook via een website worden kennis en informatie gedeeld.

Resultaten 2019

In 2019 zijn met meer dan 20 ondernemers gesprekken gevoerd. Van de 20 beschikbare vouchers, zijn er 7 toegekend en 1 project is afgerond. In februari 2019 is een inspiratiebijeenkomst georganiseerd, waarbij ruim 70 geïnteresseerden aanwezig waren. Het doel van deze bijeenkomst was o.a. het breder neerzetten van het principe van de circulaire economie. Dit om vervolgens samen in te zoomen op de bouw en op het gezamenlijk denken in circulaire oplossingen.

In oktober 2019 is de eerste inspiratie-excursie georganiseerd; 15 enthousiaste ondernemers uit de regio bezochten drie locaties in Nederland. Het doel van deze excursie was de ondernemers kennis te laten maken met bestaande bedrijven waar circulair bouwen is toegepast en hen zo de mogelijkheden van circulair bouwen te laten zien.

Rol Impuls

Als projectleider Circulaire Beleving is Impuls verantwoordelijk voor het werven en begeleiden van ondernemers, voor de organisatie van de inspiratiebijeenkomst- en excursie en voor een groot deel van de in- en externe communicatie rond dit project. Verder stemt Impuls de voortgang en opgedane kennis af met de andere projectpartners. Ook is Impuls penvoerder van dit project.

Stimulering Ondernemersinitiatieven Innovatie

Looptijd: 2019

Betrokken partijen: ondernemers uit de vrijetijdseconomie

Rol Impuls: aanjager, ontwikkelaar, uitvoerder

Advies voor ondernemers

Het cluster Vrijetijdseconomie adviseert (individuele) ondernemers bij initiatieven op het gebied van natuur, mobiliteit en digitale ontwikkelingen. Daarnaast ondersteunt het cluster ondernemers bij de uitvoering van ideeën, onder meer via de innovatievouchers voor verblijfsrecreatie, horeca, watersport en dagattracties.

Resultaten 2019

Diverse ondernemers zijn geadviseerd over toekomstbestendig ondernemen. Daar waar mogelijk en van toepassing zijn ze gewezen op de mogelijkheden van de innovatievouchers.

Innovatie & Zeeuwse Kwaliteitskust

Looptijd: 2018-2019

Betrokken partijen: Provincie Zeeland, RECRON-HISWA, ondernemers verblijfsrecreatie, natuurorganisaties, Waterschap Scheldestromen, Zeeuwse gemeenten

Rol Impuls: verbinder, ontwikkelaar en uitvoerder

Omvang: € 15.000,-

Ontwikkelen businesscases Kustvisie

Het doel van het project Innovatie & Zeeuwse Kwaliteitskust is het begeleiden van ondernemers in de zogenoemde aandachtsgebieden van de Zeeuwse Kustvisie. Dit om te komen tot businesscases die passen binnen de (ruimtelijke) kaders van de Kustvisie en uitgaan van ontwikkelingen die in balans zijn met natuur en landschap. Onderdeel van dit project zijn onder meer het organiseren van expertbijeenkomsten.

Resultaten 2019

In 2019 zijn twee expertmeetings georganiseerd onder voorzitterschap van Impuls. Bij iedere expertmeeting kwamen een aantal experts bijeen, die hebben meegedacht en geadviseerd over de totstandkoming van een integraal businessplan, passend binnen de kaders van de Kustvisie. Ook is naar aanleiding van één van deze bijeenkomsten een algemene handleiding opgesteld, "Natuur Inclusief", conform de richtlijnen van de Kustvisie. Deze handleiding wordt in 2020 verspreid onder overige ondernemers in de verblijfsrecreatiesector, zodat ook zij hiervan gebruik kunnen maken bij nieuwe planvorming.

Rol Impuls

Impuls is initiator van de expertbijeenkomsten, stelt de samenstelling van de expertgroep samen en zorgt voor opvolging van vervolgacties na afloop van de expertmeeting.

Digitale Ontwikkelingen

Looptijd: 2016-2020

Betrokken partijen: ondernemers, Zeeuwse gemeenten, Kenniscentrum Kusttoerisme, VVV, Provincie Zeeland

Rol Impuls: verbinder

Digitale infrastructuur voor de gast

De behoefte om digitaal te kunnen communiceren met toeristen en recreanten blijft een belangrijk aandachtspunt binnen de toeristische sector. Door de partners van de Toeristische Uitvoeringsalliantie is eerder een visie opgesteld voor een eigentijdse digitale infrastructuur, gericht op een optimale beleving voor de gast. Maar de infrastructuur aan de 'achterkant' is minstens zo belangrijk: hoe krijgen ondernemers inzicht in het gedrag van de consument en hoe kunnen ze dit vertalen naar nieuwe producten en diensten? En verder: hoe kan de digitale infrastructuur ondernemers en bezoekers meer verbinden?

Resultaten 2019

In 2019 heeft Impuls samen met Provincie Zeeland gesprekken gevoerd met gemeenten en ondernemers over de mogelijke componenten van MijnZeeland. Op basis hiervan is het projectplan MijnZeeland verder uitgewerkt.

Rol Impuls

Binnen dit project heeft Impuls een rol als meedenker en verbinder.

Toeristennet/Duurzaam Toeristisch Netwerk

Looptijd: 2017-2020

Betrokken partijen: Provincie Zeeland, Kenniscentrum Kusttoerisme, Routebureau, ondernemers

Rol Impuls: verbinder, aanjager

Verbeteren toeristische mobiliteit

Impuls neemt deel in de provinciale kerngroep Toeristische Mobiliteit. Binnen deze kerngroep worden - samen met TUA partners en Provincie Zeeland - allerlei initiatieven op het gebied van toeristisch vervoer in Zeeland op elkaar afgestemd.

Resultaten 2019

In 2019 heeft Impuls marktpartijen geadviseerd, die pilots willen uitvoeren op het gebied van nieuwe belevingsconcepten. Daarnaast heeft Impuls input geleverd voor en geparticipeerd in bijeenkomsten over toeristische mobiliteit en de ontwikkelagenda Slimme Mobiliteit.

Rol Impuls

De rol van Impuls binnen het project Toeristennet/Duurzaam Toeristisch Netwerk is het verbinden en ondersteunen van ondernemersinitiatieven. Daarnaast participeert Impuls in de Kerngroep Toeristische Mobiliteit voor afstemming van initiatieven.

Innovatievouchers voor Dagattracties, Horeca, Watersport

Looptijd: 2018-2019

Betrokken partijen: Provincie Zeeland, Koninklijke Horeca Nederland, RECRON-HISWA, Stichting Dagattracties Zeeland

Rol Impuls: facilitator, verbinder, uitvoerder

Omvang: € 80.000 (15 innovatievouchers), exclusief investeringen van ondernemers

Innovatietools voor ondernemers

In 2019 heeft Impuls innovatievouchers beschikbaar gesteld aan ondernemers uit de branches dagattracties, horeca en watersport. Daarmee konden zij extern advies inhuren voor innovatievraagstukken binnen het bedrijf, rondom relevante thema's als personeel, marktkennis en digitale vaardigheden.

Resultaten 2019

Van de 15 beschikbare vouchers zijn er in totaal 8 uitgegeven in de projectperiode 2018-2019. Geconcludeerd wordt dat de watersportondernemers de mogelijkheden van de vouchers niet kennen of de meerwaarde er niet van in zien.

Rol Impuls

Impuls heeft richting de brancheorganisaties Koninklijke Horeca Nederland, Stichting Dagattracties Zeeland en HISWA gecommuniceerd over de mogelijkheden van de innovatievouchers. Impuls heeft intakegesprekken gevoerd met geïnteresseerde bedrijven. Aanvragen zijn ter beoordeling voorgelegd aan de klankbordgroep, gevormd door de brancheorganisaties, Impuls en Provincie Zeeland. Ook was Impuls verantwoordelijk voor de coördinatie van de toekenning van vouchers en voor de

administratieve afhandeling daarvan. Middels een monitoringsysteem worden bedrijven gevolgd om te zien welke vervolgstappen en -investeringen zijn gerealiseerd na afloop van het voucher-traject.

Fonds Verblifsrecreatie Zeeland

Looptijd: 2019-2035 (of 2021/project Regio Deal)

Betrokken partijen: Provincie Zeeland, Ministerie van EZK, RECRON, Rabobank, ABN AMRO

Rol Impuls: aanjager, ontwikkelaar, uitvoerder

Kapitaalinjectie voor kwaliteitsverbetering verblifsrecreatie

Dit project betreft het organiseren van een kapitaalinjectie voor ondernemers in de verblifsrecreatie, met als doel te komen tot kwaliteitsverbetering van (verouderde) bedrijven. Met bijdragen vanuit dit fonds kunnen bedrijven in de verblifsrecreatie financieel worden ondersteund bij kwaliteitsverbetering en innovatie, conform de richtlijnen van de Zeeuwse Kustvisie.

Resultaten 2019

In 2019 is een aanvullende financiële bijdrage voor het fonds toegezegd door een Zeeuwse partij. Hiermee is de fondsomvang toegenomen tot € 6 mln. Daarnaast is gewerkt aan het opzetten van het fonds en aan het uitwerken van het businessplan voor het fonds. Ook zijn de leden voor de investeringscommissie geworven en is een opzet gemaakt voor het bijbehorende Investor Readiness Programma, dat vanaf 2020 zal worden uitgevoerd.

Rol Impuls

De rol van Impuls is het opzetten van het fonds, het uitwerken van het fondsplan en het afstemmen van het plan met de brancheorganisatie, Provincie Zeeland, het Ministerie van EZK en de banken.

Gezond in Zeeland

Looptijd: 2017-2020

Betrokken partijen: Provincie Zeeland, Zeeuwse natuur- en buitenorganisaties, SportZeeland, Foodlab Mondia Scholengroep, De Vitale Revolutie, HZ University of Applied Sciences

Rol Impuls: ontwikkelaar, aanjager en uitvoerder

Omvang: € 67.000

Gebruik maken van de natuurlijk kwaliteiten van Zeeland

Met het project Gezond in Zeeland wil de Provincie de natuurlijke kwaliteiten van Zeeland beter benutten voor de gezondheid van mensen. Dit biedt kansen voor ondernemers, zeker nu er volop aandacht is voor een gezonde leefstijl. Zogenoemde 'makelaars' brengen vraag en aanbod op dit gebied bijeen, om te komen tot nieuwe producten en diensten. Een kerngroep is actief om alle initiatieven te verbinden en gezamenlijk in de markt te zetten. De vijf makelaars - gespecialiseerd in de pijlers food, vitaliteit, recreatie, bewegen en natuur - ondersteunen uiteenlopende partijen om de kansen op het gebied van gezondheid te pakken.

Aan het project Gezond in Zeeland wordt op verschillende niveaus gewerkt: Europees (project SAIL), provinciaal (Gezond in Zeeland), regionaal (diverse stimuleringsprogramma's gezondheidstoerisme) en op individueel ondernemersniveau (via makelaarsrol).

Resultaten 2019

Ruim 40 ondernemers zijn ondersteund bij het verzilveren van kansen op gezondheidsgebied, onder meer via innovatievouchers. Met verschillende Zeeuwse gemeenten is verkend welke kansen zij

hebben op het gebied van gezondheidstoerisme. De haalbaarheidsstudie Beach Wellness Cadzand-Bad is gefinancierd vanuit de subsidieregeling Zeeland in Stroomversnelling. In Domburg zijn verdere stappen gezet voor de doorontwikkeling van Badstatus Domburg.

Rol Impuls

Binnen het project Gezond in Zeeland voert Impuls de makelaarsrol uit voor de pijler 'gezond recreëren'. Daarnaast heeft Impuls in 2019 ondernemers geadviseerd, de innovatievouchers gecoördineerd en gesprekken gevoerd met verschillende gemeenten die aan de slag willen met gezondheidstoerisme. Impuls is betrokken geweest als adviseur bij de "Haalbaarheidsstudie Beach Wellness Cadzand-Bad".

In Domburg heeft Impuls diverse ondernemers en andere stakeholders geadviseerd, waaronder de gemeente Veere, om Badstatus Domburg gezamenlijk op de kaart te zetten.

Stay Active and Independant for Longer (SAIL)

Looptijd: 2017-juni 2020

Betrokken partijen: HZ University of Applied Sciences, GGD Zeeland, Sport Zeeland, gemeenten Sluis en Veere, Provincie Zeeland, ondernemers (vanuit de sectoren gezondheid, zorg & welzijn, sport & bewegen, voeding en toerisme) en inwoners en toeristen binnen de gemeenten Sluis en Veere

Rol Impuls: ontwikkelaar, aanjager en uitvoerder

Omvang: € 185.083

Actief oud worden

Het project SAIL richt zich op het stimuleren van actief oud worden en langer zelfstandig wonen. Dit door het vinden van nieuwe manieren die mensen helpen om zelfredzamer te zijn en minder afhankelijk van traditionele gezondheidsvoorzieningen en sociale zorgvoorzieningen. Via het project SAIL worden oplossingen gezocht in het combineren van de sectoren toerisme en gezondheid. Impuls helpt ondernemers bij het toepassen van de opgedane kennis en expertise, om te komen tot concrete producten en diensten. In Zeeland worden vier pilots uitgevoerd, waarvan drie onder leiding van Impuls in samenwerking met GGD Zeeland en HZ University of Applied Sciences. In deze pilots staat (onder meer) de doorontwikkeling van de 'badstatus-plaatsen' Domburg en Cadzand-Bad centraal. Binnen SAIL wordt samengewerkt met partners uit België, Frankrijk, Engeland en Nederland. De Nederlandse partners zijn HZ (lead partner), GGD Zeeland, Sport Zeeland en Impuls.

Resultaten 2019

In 2019 heeft het testen van de pilots gericht op vitaal oud worden in de regio, centraal gestaan. In Domburg hebben twee educatieve kookworkshops voor ouderen plaatsgevonden. In Cadzand is een 'Kezanse' lunch georganiseerd, in combinatie met een reminiscense-activiteit (terughalen van herinneringen). In Domburg, Oostkapelle, Cadzand-Dorp en Cadzand-Bad zijn health checks gehouden, in combinatie met een Vitaliteitsmarkt, om het aanbod gericht op een gezonde leefstijl onder de aandacht te brengen.

In het voorjaar van 2019 hebben diverse brainstormsessies plaatsgevonden met de agrarische sector en de horecasector. Dit in het kader van de profilering van West-Zeeuws-Vlaanderen als Foodregio en het op de kaart zetten van streekproducten.

Voor de ondernemers in Cadzand en Domburg zijn inspiratiereizen georganiseerd. Impuls heeft samen met ondernemers uit Cadzand, vertegenwoordigers van de gemeente Sluis, de HZ University of Applied Sciences en een zorgorganisatie het Duitse Waddeneiland Norderney bezocht. Doel van deze reis was informatie uit te wisselen met ondernemers en andere stakeholders daar, in het

bijzonder over Thalassotherapie (en de wijze waarop deze therapie kan worden toegepast in Cadzand).

Met een groep Domburgse ondernemers en de gemeente Veere heeft Impuls de Ahrenshoop en Binz Rugen aan de Oostzee bezocht. Doel van deze reis was te bekijken hoe gezondheid, vitaliteit, toerisme, kunst en historie gekoppeld kunnen worden.

In Cadzand-Bad is in januari 2020 een training 'Gezond Natuur Wandelen' georganiseerd. In maart 2020 zijn de resultaten van het hele SAIL-project gepresenteerd tijdens de eindconferentie.

Rol Impuls

Impuls is projectleider voor de twee pilots in Cadzand en voor de pilot in Domburg. In deze rol voert Impuls gesprekken met ondernemers en andere stakeholders, organiseert bijeenkomsten voor ondernemers en inwoners en ontwikkelt en begeleidt pilots.

Stimuleringsprogramma Gezondheidstoerisme Bevelanden

Looptijd: 2018-2020

Betrokken partijen: gemeenten Noord-Beveland, Borsele, Goes, Kapelle en Reimerswaal, Kenniscentrum Kusttoerisme en ondernemers vanuit de branches gezondheid, zorg & welzijn, sport & bewegen, voeding en toerisme

Rol Impuls: ontwikkelaar en aanjager

Omvang: € 25.000, waarvan € 15.500 voor Impuls

Kansrijke crossovers

De Bevelandse gemeenten zetten in op kansrijke crossovers tussen toerisme en gezondheidseconomie. De focus ligt op het versterken van deze markten en het faciliteren van (toekomstige) ondernemers. Impuls en Kenniscentrum Kusttoerisme hebben hiervoor een programma ontwikkeld voor de periode 2018-2020. Dit programma is gebaseerd op drie programmalijnen:

1. kansrijke voorbeeldprojecten;
2. onderzoek en verkenningen en
3. faciliterende rol gemeenten.

Resultaten 2019

Impuls heeft 8 lopende voorbeeldprojecten begeleid en een aantal nieuwe initiatieven opgepakt. In oktober 2019 is een gezamenlijke netwerkbijeenkomst georganiseerd, "Business-to-business Bevelanden Recreatief", met als centraal thema gezondheidstoerisme.

Rol Impuls

Impuls begeleidt en faciliteert de voorbeeldprojecten en is het aanspreekpunt voor de betreffende gemeenten en ondernemers.

Stimuleringsprogramma Gezondheidstoerisme Sluis

Looptijd: 2019-2024

Betrokken partijen: gemeente Sluis, Kenniscentrum Kusttoerisme en ondernemers vanuit de branches gezondheid, zorg & welzijn, sport & bewegen, voeding en toerisme

Rol Impuls: ontwikkelaar, aanjager en uitvoerder

Omvang: € 15.861,-, waarvan € 7.931,- Impuls

Cross-sectorale productontwikkeling

De gemeente Sluis wil inzetten op economische structuurversterking door cross-sectorale productontwikkeling. Eén van de kansrijke combinaties is koppeling van gezondheidstoerisme (wellness, vitaliteit en voeding zijn onderdeel van gezondheidstoerisme) met het project Foodregio West-Zeeuws-Vlaanderen, een initiatief van de gemeente Sluis op het gebied van gezonde voeding.

Resultaten 2019

Impuls en Kenniscentrum Kusttoerisme hebben een stimuleringsprogramma ontwikkeld voor de periode 2019-2024, gebaseerd op drie programmalijnen:

- 1) kansrijke voorbeeldprojecten;
- 2) onderzoek en verkenningen;
- 3) faciliterende rol gemeenten.

Er zijn diverse gesprekken gevoerd met ondernemers die inspelen op de kansen van gezondheidstoerisme. Onderzoeken zijn uitgevoerd naar het huidige aanbod, en de behoeften van de West-Zeeuws-Vlaamse gast op het gebied van gezondheidstoerisme zijn in kaart gebracht. Ook zijn inspiratiesessies georganiseerd om ideeën op te halen bij ondernemers. Alle input van de onderzoeken, de gesprekken en de uitkomsten van de inspiratiesessies hebben geleid tot een stimuleringsprogramma, dat in 2020 geïmplementeerd gaat worden.

Rol Impuls

Impuls heeft in samenwerking met het Kenniscentrum Kusttoerisme het stimuleringsprogramma opgesteld en is aanspreekpunt voor ondernemers en de gemeente Sluis.

Detailhandel & Crossovers Winkelgebieden

Naam project: Detailhandel & Crossovers Winkelgebieden

Looptijd: 2018-2019

Betrokken partijen: Z4 en Provincie Zeeland

Rol Impuls: verbinder, uitvoerder

Omvang: € 15.793,-

Toekomst winkelgebieden

De Retail sector verandert en om gemeenten, ondernemers(verenigingen) en vastgoedbeheerders in staat te stellen hun winkelgebieden toekomstbestendig te maken, is in 2018 gestart met het organiseren van verschillende informatiebijeenkomsten waarbij kennis overgedragen werd en een vertegenwoordigend netwerk van en voor de sector gerealiseerd werd. Voortbordurend hierop is in 2019 een nieuwe bijeenkomst georganiseerd met als thema samenwerking in de Zeeuwse binnensteden. In 2020 zal hier verder vervolg aan gegeven worden. Impuls participeert hiermee in het zoeken naar een (her)nieuwde rol van winkelgebieden.

Om inzicht te krijgen in factoren die de winkelprestatie beïnvloeden heeft in opdracht van provincie Zeeland in 2019 een prestatieonderzoek detailhandel en vrijetijdssector plaats gevonden. Doel van dit rapport is om inzicht te krijgen in de landelijke trends, de prestatie van de sector in de Provincie Zeeland en per gemeente. Met de uitkomsten van het rapport kan verder gewerkt worden aan een sterkere Zeeuwse detailhandel en vrijetijdssector op zowel regionaal als lokaal niveau.

Resultaten 2019

- In opdracht van Provincie Zeeland is een prestatieonderzoek uitgevoerd naar Zeeuwse winkelgebieden & winkelcentra. Het onderzoek is uitgevoerd door Ik-Onderneem! en per

gemeente gerapporteerd (cijfers hebben betrekking op het presteren van de detailhandel in de betreffende gemeente). Alvorens van start te gaan zijn door Impuls informatieve bijeenkomsten georganiseerd waarbij gemeenten van Provincie Zeeland en Ik-Ondernem! de ins- en outs te horen kregen.

- In september 2019 is een bijeenkomst georganiseerd voor (een vertegenwoordiging van) ondernemersverenigingen, de gemeente en de binnenstadsmanagers van de vijf Zeeuwse Retail gemeenten. Thema van deze bijeenkomst was *samenwerking in de Zeeuwse binnensteden*. Te kennen is gegeven is dat de aanwezige Retail gemeenten de bijeenkomst als nuttig hebben ervaren en er in 2020 een vervolg aan willen geven. Elke Z4-gemeente zal dan een bijeenkomst in hun stad organiseren voor de andere gemeenten.
- In het kader van samenwerken en ervaringen uitwisselen heeft tweemaandelijks overleg plaatsgevonden tussen de Z4 en Hulst.

Rol Impuls

Organiseren van bijeenkomsten, meedenken en verbinden van ondernemers & gemeenten.

TOZ Toeristisch Ondernemend Zeeland

Looptijd: continu

Betrokken partijen: RECRON-HISWA, Koninklijke Horeca Nederland, VeKaBo

Rol Impuls: aanjager, adviseur, secretariaat

Eén standpunt namens betrokken partijen

Toeristisch Ondernemend Zeeland (TOZ) is hét ondernemersaanspreekpunt voor de Provincie Zeeland en andere overheden. Namens de betrokken partijen formuleert TOZ gezamenlijke strategieën en standpunten op onderwerpen. TOZ wordt in toenemende mate betrokken bij de totstandkoming van beleid, bijvoorbeeld op het gebied van de Kustvisie Zeeland, de energietransitie, promotie, arbeidsmarkt, etc.

Resultaten 2019

Onder leiding van Impuls is in 2019 financiering georganiseerd voor het aanstellen van een programmamanager. Deze programmamanager is medio 2019 aangesteld, met als taak verdere invulling te geven aan de strategische meerjarenagenda van TOZ, het verder verstevigen en professionaliseren van de organisatiestructuur van TOZ en het bevorderen van de samenwerking met andere partijen in de toeristische sector. Dit heeft geresulteerd in één Strategische Agenda Toerisme 2020-2023, waarin de TOZ-thema's zijn opgenomen.

Rol Impuls

Impuls voert het secretariaat voor TOZ, is adviseur van TOZ en faciliteert de programmamanager.

Toeristische Uitvoeringsalliantie (TUA)

VVV Zeeland, Kenniscentrum Kusttoerisme en Impuls werken sinds 2014 samen binnen de netwerkorganisatie Toeristische Uitvoeringsalliantie (TUA). Jaarlijks stelt TUA een strategisch uitvoeringsprogramma vast, in overleg met de toeristische sector en de Zeeuwse overheden. In 2019 werden de volgende projecten gezamenlijk uitgevoerd:

- PROFIT
- SAIL

- Toeristennet/Duurzaam Toeristisch Netwerk
- Digitale Ontwikkelingen
- Gezond in Zeeland
- Stimuleringsprogramma's Gezondheidstoerisme Veere, Bevelanden, Sluis
- Verkenningen Nationale Toerisme Top, Hotelmarkt, Watersport
- Toeristisch Ecosysteem / K&I-netwerk Toerisme TUA-TOZ

6. Logistiek, Maintenance en Energietransitie

Onder dit cluster van Impuls vallen Logistiek, Maintenance en Energietransitie, drie belangrijke pijlers voor de Zeeuwse economie. Sectoren die niet op zichzelf staan, maar onderling met elkaar samenhangen én elkaar versterken.

De logistieke sector is vanzelfsprekend nauw verbonden met de Zeeuwse havens en is één van de grootste werkgevers in de regio. Belangrijke activiteiten binnen deze sector zijn de chemische industrie, de verwerking en opslag van agrofood-producten en alle nieuwe ontwikkelingen rondom offshore wind, met de kansen die dit biedt voor regionale toeleveringsbedrijven. Impuls is actief partner in Energy Port Zeeland en richt zich binnen dit platform vooral op business development, om op deze manier het Zeeuwse bedrijfsleven te betrekken bij kansen en ontwikkelingen van wind op zee.

Vanwege dit brede belang van de logistieke sector, worden de verschillende activiteiten in vrijwel alle gevallen uitgevoerd via het logistiek samenwerkingsverband Zeeland Connect. Impuls is daarvan penvoerder.

De aan Maintenance gerelateerde activiteiten worden vooral ingevuld via een bijdrage aan het Kennis en Innovatiecentrum Maintenance Procesindustrie (KIC/MPI). Impuls is lid van dit Kennis en Innovatiecentrum en projectpartner in het project Smart Tooling.

In verband met nationale en internationale klimaatdoelen (o.a. sterke inzet op reductie van CO₂), worden aan energie gerelateerde vraagstukken steeds belangrijker. Voorbeelden zijn de energietransitie binnen het weg- en scheepvaartverkeer en de logistieke uitdagingen rondom offshore wind. In 2019 was Impuls voorzitter van de sectortafel Mobiliteit en had daarmee een belangrijke rol in de Regionale Energiestrategie van Zeeland (zie project RES). Ook was Impuls lid van Energieport Zeeland.

In het verlengde hiervan zet Impuls zich in om het Zeeuwse mkb te laten aansluiten bij de ontwikkelingen rondom het nationale Topconsortium Kennis & Innovatie (TKI) Wind op Zee. Ook heeft Impuls gesprekken gevoerd met de initiatiefnemers van Fieldlab Zephyros, een samenwerkingsverband binnen de Nederlandse offshore windsector. De insteek is om Zephyros te laten aansluiten bij KIC/MPI en Dockwize, om zo een innovatieve maintenance community voor TKI Wind op Zee tot stand te brengen.

Hieronder volgt een opsomming van de projecten en activiteiten van het cluster Logistiek, Maintenance en Energietransitie in 2019, waarvan een deel doorloopt in 2020 of verder.

Zeeland Connect

Looptijd: 2018 -

Betrokken partijen: HZ University of Applied Sciences, North Sea Port, Provincie Zeeland, Kloosterboer, Verbrugge, Wielemaker, Kotra Logistics, Topsector Logistiek en diverse andere bedrijven en kennisinstellingen

Rol Impuls: penvoerder en initiatiefnemer van logistieke visie i.s.m. HZ

Subsidieverstrekkers: koepel publiek-privaat, gefinancierd door strategische partners

Omvang: € 150.000,-

Logistieke visie Zeeland Connect

Het logistiek samenwerkingsverband Zeeland Connect versterkt de logistieke sector in Zeeland door het delen van kennis, door (werken aan) bewustwording van een snel veranderende logistiek en door

het aanjagen en uitvoeren van projecten. In 2018 is door dit samenwerkingsverband een logistieke visie opgesteld voor Zeeland; in 2019 is verder gewerkt aan de uitvoering daarvan.

Resultaten 2019

Zeeland Connect heeft in 2019 verder gewerkt aan de uitvoering van de vier innovatielijnen, zoals opgenomen in de logistieke visie:

- Logistieke stromen en verbindingen;
- Zero Emission Logistiek;
- Digitalisering & Robotisering;
- Autonoom Transport.

Binnen de innovatielijnen Autonoom Transport en Zero Emission Logistiek zijn in 2019 twee grote OP-Zuid projecten gerealiseerd: Autonoom Transport Living Lab Zeeland en Zero Emission Transport. Deze projecten komen verder in dit jaarverslag aan de orde.

Rol Impuls

Impuls is penvoerder van Zeeland Connect en heeft in 2018 het initiatief genomen voor de nieuwe logistieke visie in samenwerking met HZ University of Applied Sciences.

Dare2Share

Looptijd: 2019 tot 2022

Betrokken partijen: Zeeland Connect, HZ University of Applied Sciences, Scalda, Fontys Hogescholen, ELC Limburg, Connekt, KennisDC Logistiek

Rol Impuls: projectpartner (projectmanagement regio Zeeland)

Omvang: € 2.010.000,-

Delen van kennis tussen onderwijs en bedrijfsleven

Het project Dare2Share, Young Professionals Community heeft als doel het beter ontsluiten van hbo-kennis en capaciteit (Human Capital) voor het midden- en kleinbedrijf. Op deze manier moet dit project bijdragen aan oplossingen voor vraagstukken binnen de mkb-sector logistiek, transport en supply chain management. Het maken van een efficiencyslag (gericht op innovatie) binnen het mkb en het opdoen van ervaringen voor het zittend en aankomend Human Capital in de logistieke sector staan daarbij voorop.

Centraal in dit project staat het delen van capaciteit en kennis ten bate van het mkb in de sector Logistiek. De essentie is dat stagiaires en afstudeerders bij bedrijven actuele vraagstukken vanuit de logistieke sector oplossen in een zogenoemde 'Talent Innovation Pool'-omgeving (TIP). Dit is een pool waarin stagiaires, maar ook eigen werknemers van de betrokken bedrijven, door bedrijven onderling worden uitgewisseld, samenwerken en co-creëren. Voordeel is dat op deze manier heel gericht samen wordt gewerkt aan complexe vraagstukken vanuit het mkb en innovaties versneld tot stand kunnen worden gebracht. Bovendien wordt kennis onderling gedeeld, zodat niet één, maar meerdere bedrijven er profijt van hebben.

Binnen het project Dare2Share werkt Zeeland samen met hoge scholen uit Limburg. Samen met hen en de Zeeuwse onderwijsinstellingen wordt gezocht naar partnerleveranciers die kunnen helpen met een aantal innovatievraagstukken.

Tenslotte kan via Dare2Share worden geput uit een landelijke kennispool via de zogenoemde afstudeertafels (verdeeld over de 10 hogescholen in Nederland met logistieke opleidingen).

Studenten (stagiairs, afstudeerders) die werken aan (min of meer) vergelijkbare onderwerpen, bij vergelijkbare bedrijven en organisaties, worden via deze tafels in contact gebracht met elkaar en met de betrokken bedrijven, docenten en experts. Op die manier kunnen betrokkenen optimaal profiteren van elkaars kennis en ervaring en gerealiseerde oplossingen delen en hergebruiken.

Resultaten 2019

2019 was het eerste jaar van het project Dare2Share. Binnen dit jaar zijn twee zogeheten TIP-rondes (Talent Innovation Pool) uitgevoerd, rond de onderwerpen Blockchain en verkenning van een treinverbinding tussen het havengebied Vlissingen-Oost en Duisburg. Daarnaast heeft in 2019 de voorbereiding plaatsgevonden voor de nieuwe TIP-ronde (die start m.i.v. februari 2020), rond het onderwerp E-CMR (digitalisering vrachtbrieven). De bedrijven die hebben deelgenomen aan de TIP-werkwijze, hebben dit ervaren als innovatief en succesvol.

Behalve de uitvoering van het TIP-programma, zijn meerdere evenementen georganiseerd. Deze evenementen zijn vooral bedoeld om de kennis die wordt opgedaan binnen Dare2Share (en binnen Zeeland Connect in het algemeen) te delen met het netwerk.

Centraal hierin staan de zogeheten Dare2Share Seminars. In 2019 hebben twee van deze evenementen plaatsgevonden omtrent de thema's Blockchain en Autonoom Transport. De reeds bestaande Zeeland Connect evenementen kregen met behulp van Dare2Share een verdiepings- en verbredingsslag in 2019, bijvoorbeeld de Verladerskring, het CEO-Diner en het Jaarcongres.

Rol Impuls

Impuls/Zeeland Connect is projectpartner én voert het projectmanagement voor de regio Zeeland. Daarnaast speelt Zeeland Connect een cruciale rol in het verbinden van de bedrijven met de betrokken onderwijsinstellingen en in het verspreiden van de opgedane kennis binnen het bestaande netwerk.

Autonoom Transport Living Lab Zeeland

Looptijd: november 2019 tot 2023

Betrokken partijen: VDL Steelweld BV, Terberg Benschop BV, T-Mobile, Kloosterboer Vlissingen VOF, Verbrugge Terminals International, MSP Onions BV, Van Keulen Transport BV, Mepavex Logistics BV, OCT BV, HZ University of Applied Sciences, Zeeland Connect, North Sea Port, Provincie Zeeland, Waterschap Scheldestromen, Rijkswaterstaat en REWIN Brabant

Rol Impuls: penvoerder

Omvang: € 2.870.000,-

Innoveren en experimenteren met autonome voertuigen

Via het project Living Lab Autonoom Transport Zeeland wordt een open innovatiesysteem ontwikkeld, waarin logistieke bedrijven, technologieaanbieders voor autonome voertuigen, wegbeheerders en kennisinstellingen gezamenlijk innoveren en experimenteren met autonome voertuigen in mixed traffic (gemengde verkeersstromen), in real-life logistieke operaties en op de openbare weg. Dat is niet eerder in Nederland uitgevoerd. Het Living Lab richt zich op een breed scala aan innovaties die nodig zijn om de voertuigen in een logistieke operatie veilig en rendabel te kunnen inzetten. Denk aan: hogere snelheden, interactie met andere logistieke systemen, snelle dataverbindingen, herkennen van een grote diversiteit aan verkeerssituaties, op afstand besturen, etc. Zeeland heeft de ruimte en logistieke setting om dit soort experimenten uit te voeren. Het innovatiesysteem is ook open voor andere (technologie-)bedrijven.

Het Living Lab is belangrijk voor Nederlandse technologiebedrijven als VDL en Terberg, die wereldwijd koplopers zijn in de ontwikkeling van autonome voertuigen voor logistieke operaties. Met een Living Lab binnen Nederland kunnen zij hun Research & Development versnellen en buitenlandse partners naar Nederland halen voor doorontwikkeling van de technologie.

Het project is verder essentieel voor logistieke dienstverleners in West-Brabant en Zeeland die actief zijn in het wegvervoer. Studies geven aan dat de introductie van autonoom transport zal leiden tot een kostenreductie van 47% (en daarmee tot een druk op de prijzen). Bovendien zullen technologiebedrijven met het aansturen van autonome voertuigen een aanzienlijk deel van de bestaande business van logistieke dienstverleners kunnen overnemen.

Het project versterkt het innovatiesysteem in West-Brabant en Zeeland door minimaal 20 logistieke dienstverleners in het mkb te betrekken bij de experimenten en bij hen actief onderzoek te doen naar de business impact van autonoom transport. Deze logistieke dienstverleners worden geholpen bij het uitwerken van strategieën en nieuwe business proposities, waarmee zij hun positie in de keten kunnen versterken of beschermen. Daarnaast versterkt het de samenwerking tussen wegbeheerders, logistieke dienstverleners en technologiebedrijven: samen kunnen ze de verkeersveiligheid van autonome voertuigen waarborgen en in beeld brengen welke eisen aan de systemen gesteld moeten worden om ze toe te laten tot de openbare weg.

In het Living Lab worden de volgende experimenten en ontwikkelstappen gezet:

- **Pilot Autonoom in mixed traffic terminal operation (WP1):** inzet van een autonoom voertuig op de terminal van Kloosterboer in Vlissingen, tussen kade en container stack;
- **Pilot Autonoom in mixed traffic op de openbare weg (WP2):** op het traject van MSP Onions naar Kloosterboer wordt een autonoom voertuig ingezet in mixed traffic op de openbare weg, gericht op het identificeren van verkeersrisico's, technologieverbetering en veiligheidsmaatregelen;
- **Ontwerp van operational en safety cases voor andere mixed traffic situations (WP3):** uitwerking van autonome toepassingen bij Verbrugge, OCT, Mepavex in andere mixed traffic situaties (met meer gewoon verkeer en zwakke verkeersdeelnemers);
- **Risico's en veiligheid (WP4):** samen met wegbeheerders worden risico's geïdentificeerd, beoordeeld en teruggedrongen om de huidige en nieuwe experimenten mogelijk te maken;
- **MKB Valorisatie & Communicatie (WP5):** verkenning en analyse van impact van autonoom transport op de bedrijfsvoering en het businessmodel van 20 logistieke mkb-bedrijven.

Resultaten 2019

In 2019 is het project Autonoom Transport Living Lab Zeeland en het daarbij behorende consortium vormgegeven. Dit heeft geleid tot het indienen van het project(plan) voor de "Logistieke Call" van OP Zuid. In de nazomer van 2019 heeft Stimulus bekend gemaakt dat het project op de eerste plaats is geëindigd binnen de totale ranking en daarmee het volledige bedrag van de gevraagde subsidie zal ontvangen.

Op het Zeeland Connect jaarcongres, gehouden op 20 november 2019, heeft Stimulus de subsidiebeschikking - onder toezienend oog van verschillende media - symbolisch overhandigd aan Rob van Hoven (CEO projectpartner Terberg Benschop BV).

Het project zit momenteel in de laatste fase van de financieel technische toets door Stimulus. De formele beschikking, waarmee het project officieel van start kan gaan, wordt verwacht vóór het einde van het eerste kwartaal van 2020.

Rol Impuls

Impuls/Zeeland Connect was verantwoordelijk voor het hele voorbereidingstraject (projectplan en -begroting, consortiumvorming en subsidieaanvraag). Impuls is penvoerder van dit project en voert in samenwerking met Zeeland Connect het projectmanagement voor de hele duur van het project.

Zero Emission Transport

Looptijd: 2020 tot 2024

Betrokken partijen: Scalda, Enduris, Transport en Logistiek Nederland, Saman Groep, Transport- en Containerbedrijf Wielemaker, Automotions Group, gemeente Goes, Zeeuwse Reinigingsdienst, HZ University of Applied Sciences, Zeeland Connect, Delmeco Group BV, Holding De Vier Ambachten BV, gemeente Schouwen-Duiveland, gemeente Terneuzen, Afslag Rilland BV, Aers Olie BV, Vollenhoven Olie BV en Sagro BV.

Rol Impuls: penvoerder

Omvang: € 2.640.000,-

Ontwikkelen van Zero Emissie Community

Het doel van het project Zero Emission Transport is het ontwikkelen van een 'Innovation Community Zero Emissie Transport' binnen het platform Zeeland Connect (een 'Innovation Community', waarbinnen overheid, het bedrijfsleven en HZ University gezamenlijk innoveren op het gebied van Zero Emissie Transport). Ook voor ondernemers in Zeeland komt de klimaatopgave snel dichterbij: de sector mobiliteit in Zeeland moet in 2030 al een reductie van 49% CO₂ uitstoot hebben gerealiseerd. Rekenend met een vervangingstermijn van 7 jaar, zullen bedrijven vanaf 2023 stap voor stap een deel van hun vloot moeten gaan vervangen. Dit is een complexe opgave, omdat technologie, overheidsbeleid en de markt voor zero-emissie oplossingen continu in beweging zijn. Daarnaast is procesinnovatie in logistieke processen nodig, omdat zero-emissie voertuigen niet 1-op-1 passen in de huidige logistieke operaties van bedrijven.

De 'Innovation Community' versterkt het innovatiesysteem in Zeeland door:

- Het bieden van objectieve informatie over ontwikkelingen in technologie in voertuigen (batterijen/waterstof), over markt/prijzen, laad- en tankinfrastructuur en logistieke (proces)innovaties in Nederland en Europa. Dit wordt vertaald in een zogenoemde 'roadmap-tool', waarmee bedrijven zelf kunnen inventariseren welke stappen ze moeten nemen richting Zero Emissie Transport en in welk tempo ze dit moeten doen;
- Het bieden van een platform voor open innovatie op het gebied van logistieke processen om Zero Emissie in de bedrijfsvoering te integreren;
- Het ontwikkelen van een gezamenlijke roadmap voor laad- en tankinfrastructuur voor Zeeland.

De ambitie van de Innovation Community is om de logistieke mkb-ers in Zeeland te sensibiliseren en te ondersteunen bij het starten en uitwerken van innovaties voor Zero Emissie Transport via:

1. Sensibiliseren en vergroten van awareness via het aanbod van proefrijden met een elektrisch voertuig (truck of bestelbus). (Samenwerking tussen Zeeland Connect, TLN, gemeenten en de voertuigendealer);
2. Ontwikkelen van een handelingsperspectief door het uitwerken van een zero-emissie investeringsstrategie en door het in kaart brengen van innovatievraagstukken en impact per bedrijf, met behulp van de Zero Emissie Roadmap-tool;
3. Innoveren: ontwikkelen van de procesinnovaties door mkb-bedrijven in combinatie met het doen van experimenten/proefritten met elektrische voertuigen voor een langere periode (WP3.3).

In de aanpak worden tussen de 200 tot 300 bedrijven in Zeeland met eigen bestel- en vrachtvoertuigen benaderd. De verwachting is dat 80 tot 100 bedrijven gaan proefrijden; dat 40 bedrijven interesse hebben in een analyse met de tool en dat minimaal 15 bedrijven daarna aan de slag gaan met procesinnovaties om Zero-Emissie daadwerkelijk te kunnen gaan invoeren. De komende jaren zal deze groep van bedrijven doorgroeien.

Resultaten 2019

In 2019 is het project Zero Emission Transport en het daarbij behorende consortium vormgegeven. Dit heeft geleid tot het indienen van het project(plan) voor de "Logistieke Call" van OP Zuid. In de nazomer van 2019 heeft Stimulus bekend gemaakt dat het project op de derde plaats is geëindigd binnen de totale ranking en daarmee het volledige bedrag van de gevraagde subsidie zal ontvangen.

Op het Zeeland Connect jaarcongres (gehouden op 20 november 2019) heeft Stimulus de subsidiebeschikking - onder toezicht van verschillende media - symbolisch overhandigd aan Lennard van Oeveren (eigenaar van projectpartner Automotions Groep).

Ondertussen is de financieel technische toets vanuit Stimulus afgerond, met positief resultaat - en wordt de laatste hand gelegd aan de staatsteuntoets. De formele beschikking, waarmee het project officieel van start kan gaan, wordt verwacht vóór het einde van het eerste kwartaal 2020.

Rol Impuls

Impuls/Zeland Connect is verantwoordelijk voor het hele voorbereidingstraject (projectplan en -begroting, consortiumvorming en subsidieaanvraag). Impuls is penvoerder van dit project en voert in samenwerking met Zeeland Connect het projectmanagement voor de hele duur van het project.

Synchromodaal 2019

Looptijd: 2019 tot 2020

Betrokken partijen: Connekt, TopSector Logistiek, verladers, transporteurs en logistieke dienstverleners

Rol Impuls: projectmanagement

Omvang: € 40.000,-

Delen van nieuwe ontwikkelingen via het verladersnetwerk

Samenwerking rond ladingstromen heeft - via het verladersnetwerk - tot meerdere nieuwe verbindingen geleid. Het delen van informatie rond nieuwe ontwikkelingen via het verladersnetwerk wordt gewaardeerd, maar heeft nog niet tot structurele instrumenten en processen geleid die het ontwikkelen van nieuwe verbindingen vereenvoudigen.

Het is de overtuiging van de betrokken partijen dat het vormen van nieuwe verbindingen een sneeuwbaaleffect heeft voor het vinden van nog meer verbindingen. Binnen dit proces vormt samenwerking rond ladingstromen de basis voor het behalen van resultaat.

Om aan de Zeeuwse groeiambities rond dit thema te voldoen is een geborgd proces nodig, waarbinnen jaarlijks een vastgesteld minimum aantal nieuwe verbindingen wordt gerealiseerd. Binnen het project Synchromodaal 2019 worden de volgende mogelijkheden tot nieuwe verbindingen gedefinieerd:

1. Combineren weg- en vervoerstromen;
2. Creëren binnenvaartverbindingen;
3. Goederentreinen van en naar Zeeland;

4. Nieuwe stromen van en naar Zeeland met aanvullend volume.

Resultaten 2019

In 2019 zijn de volgende resultaten geboekt binnen dit project:

1. WeConnekt app: 14 corridors, waarvan 9 operationeel;
2. Het Reefer Express Line project is succesvol afgerond, resulterend in 43 spitsmijdingen per dag (20.000 TEU van weg naar binnenvaart);
3. Het totaal volume binnenvaart corridors is met 25% toegenomen;
4. Er zijn plannen uitgewerkt voor een nieuwe barge shuffle verbinding Vlissingen – Lelystad. Het besluit over realisatie daarvan valt in 2020;
5. Er is een aanzet gegeven voor uitbreiding van het bestaande barge shuttle netwerk Zeeland/Gent – Lille – Rotterdam – Antwerpen en een opzet gemaakt voor samenwerking tussen de zeven belangrijkste terminals in Vlissingen, Terneuzen en Gent. Een nieuwe bijeenkomst met alle partijen vindt plaats op 10 januari 2020;
6. Er is een onderzoek gestart naar de haalbaarheid van een samengestelde treinverbinding Vlissingen-Duisburg;
7. De mogelijkheden zijn bekeken voor een modal shift (verandering van vervoerwijze) van ingezameld huisafval. Deze modal shift is als niet haalbaar bestempeld vanwege de gefragmenteerde wijze van inzameling.

Rol Impuls

Binnen dit project verzorgt Impuls/Zeeland Connect het projectmanagement voor de regio Zeeland. Via netwerkbijeenkomsten en evenementen verbindt Zeeland Connect verladers met elkaar en brengt de regio in contact met ontwikkelingen die (inter)nationaal plaatsvinden (en andersom).

Smart Tooling

Looptijd: september 2016 tot mei 2020

Betrokken partijen: BASF, AVANS, BOM, REWIN Brabant, DOW Chemicals, Sirris, Bemas, Universiteit Gent, Universiteit Twente, KIK MPI

Rol Impuls: projectpartner

Omvang: € 1.670.000,-

Versterken van de procesindustrie door efficiënter en veiliger werken

Het project Smart Tooling heeft als doel het versterken van de procesindustrie door kostenefficiënter en veiliger te werken. Uit onderzoek blijkt dat er behoefte is aan meer dan 50 concrete robottoepassingen. Mkb/kmo-ondernemingen staan voor de uitdaging om technologische oplossingen te ontwikkelen samen met kennisinstellingen. Voor het Smart Tooling-project heeft KicMPi mkb/kmo-bedrijven en service providers gezocht die – in samenwerking met kennisinstellingen - technologische oplossingen ontwikkelen. Hierbij gaat het om:

- Service providers (grote ondernemingen of mkb/kmo) in het onderhoud van de procesindustrie. Deze worden als ‘projectpartner light’ ingeschakeld voor het faciliteren van onderzoek en het testen bij eigenaren/beheerders van installaties. Voor deze groep is een totaal budget voorzien van 270.000 euro, waarvan 40% wordt gesubsidieerd;
- Mkb/kmo-bedrijven. Deze worden als ‘projectpartner light’ ingeschakeld voor de daadwerkelijke ontwikkeling, engineering en bouw van prototypes (proofs of concept). Voor

deze groep is een totaal budget voorzien van 1.400.000 euro, waarvan 50% wordt gesubsidieerd.

Resultaten 2019

ExRobotics B.V. heeft een prototype robot ontworpen en gebouwd, gebaseerd op het basisontwerp van de Snake robot van de Universiteit Twente. Dit prototype is voorzien van besturingssoftware door de Universiteit Twente en kan autonoom de wanddikte van verticale en horizontale leidingen inspecteren. Dit is met name interessant bij een veelvoorkomend probleem in de leidingen van petrochemische bedrijven: 'corrosie onder isolatie'. Met het prototype zijn testen uitgevoerd, waarop de robot opnieuw is ontworpen.

ID-Tec heeft (met inbreng van de verschillende project partners) de I-ball inspectie robot ontwikkeld. Deze balvormige robot kan inspecties uitvoeren in drukvaten die gevuld zijn met vloeistof. Inspectiedata kunnen worden verzameld en gecommuniceerd.

Rol Impuls

Impuls heeft binnen het project Smart Tooling de rol van projectmanager.

ISHY

Looptijd: februari 2019 t/m juni 2022

Betrokken partijen: Solent University, WaterstofNet, Rondvaartbedrijf Zilvermeeuw BV, Technische Universiteit Delft, Université Polytechnique Hauts-de-France, GEO Aqua, Yerseke Engine Servies, Hybrid Maritime Ltd, Zepp.Solutions BV, Lloyd's Register EMEA, Katholieke Hogeschool Vives Zuid, Vera Cruz Shipping bvba en Parkwind

Rol Impuls: projectpartner

Omvang: € 15.980.000,-

Implementatie van hybride- en waterstoftechniek in havens en schepen

De maritieme logistiek is genoodzaakt in hoog tempo te verduurzamen. Dit wordt echter bemoeilijkt door onder andere de beperkte kennis van toepasbare alternatieve technieken en de langere economische levensduur van schepen (gemiddeld 30 tot 40 jaar).

Het voornaamste doel van het project ISHY is het ontwikkelen, testen en valideren van businesscases voor de implementatie van hybride- en waterstoftechniek in havens en schepen. Eén van de innovatieve resultaten van dit project is de oplevering van een volledig nieuw passagiersschip (geschikt voor 400 personen) dat 100% wordt voortgedreven door middel van waterstoftechniek.

Resultaten 2019

Het project ISHY is gestart in het eerste kwartaal van 2019. Impuls vervult onder meer een rol in:

- Het up-to-date houden van het landelijk netwerk van binnenvaartpartijen over het project, met als doel dat er landelijk een gezamenlijk belang wordt ervaren voor varen op waterstof;
- Het realiseren van bunker faciliteiten (plus aansluiting zoeken met andere regio's), zodat - als het schip in de vaart wordt genomen- het ook kan tanken. Het gaat dan vooral om oriëntatie op initiatieven waar andere regio's mee bezig zijn en om het naar voren brengen van het belang van uitwisseling tussen regio's. (Zo willen andere regio's hier in Zeeland ook kunnen tanken met hun vaartuigen en op die manier bouw je samen een landelijk netwerk op);

- Het opzetten van een 'sub-branchevereniging' voor het gezamenlijk optrekken rondom wet- en regelgeving en er langs deze weg voor zorgen dat ook andere collega's in Nederland en België op één lijn willen gaan zitten.

Rol Impuls

De rol van Impuls binnen het project Hybride Schepen is die van projectpartner en initiatiefnemer van de pilot 'Ombouw Binnenvaartschip'.

7. Gezondheidseconomie

De zorg is een grote economische sector binnen Zeeland en biedt werkgelegenheid aan veel Zeeuwen. Maar de sector staat onder druk. In heel Nederland is sprake van vergrijzing en Zeeland is hierop geen uitzondering. De beroepsbevolking neemt af en het aantal ouderen en chronisch zieken groeit. Hierdoor stijgen de kosten van de zorg en verzorging. Zorginstellingen ervaren dan ook een toenemende druk om op de kosten te besparen. Dat kunnen ze onder meer doen door hun processen te optimaliseren en nieuwe en slimme methodes toe te passen bij het leveren van zorg. De zorgsector, maar ook Zeeuwse gemeenten, krijgen hierbij hulp van Impuls. Het cluster Gezondheidseconomie brengt kennis en innovatiekansen nationaal en internationaal in kaart en speelt een sleutelrol bij het verbinden van partijen.

INCASE, Industrie 4.0

Naam project: Industrie 4.0

Looptijd: 2016 – 2019

Betrokken partijen: HZ University of Applied Sciences, Provincie Zeeland en INTERREG 2 zeeën

Rol Impuls: coördinator Zeeuwse activiteiten

Omvang: € 300.000 voor het Zeeuwse deel

De slimme huiskamer

Internettechnologie maakt een steeds belangrijker deel uit van ons leven. Er wordt zelfs gesproken van een volgende industriële revolutie. Zowel voor de industrie als voor ons dagelijks leven thuis kunnen zogenoemde ‘connected devices’ grote voordelen bieden. Denk bijvoorbeeld aan het vergroten van het wooncomfort en woongemak, met onder meer veelbelovende mogelijkheden voor de zorgsector.

Het internationale samenwerkingsverband INCASE (bestaande uit 11 partijen uit Vlaanderen, Frankrijk, Engeland en Nederland) richt zich op beide terreinen; dus zowel op de industrie als op internettoepassingen in huis. In het kader van het project Industrie 4.0 willen Impuls en de HZ de mogelijkheden verkennen rond ‘slim wonen’ (Smart Home). Binnen De Zeeuwse Huiskamer, een programma dat zich richt op het langer zelfstandig thuis wonen door ouderen, ontstaat daarmee ook een ‘slimme huiskamer’.

Resultaten 2019

In 2019 is het project Industrie 4.0 afgerond. Het onderzoekstraject rond ‘slim wonen’ (Smart Home) heeft inzichten opgeleverd in de adaptatie van technologie voor langer zelfstandig thuis wonen. Dit wordt verder opgepakt binnen het project EMPOWERCARE, waarin voor Zeeland SWVO en Solidarity University participeren. De HZ heeft een succesvolle pilot gedraaid rond sensortechnologie voor energiebesparing. Het resultaat is een ‘demonstrator’ (demonstratiemodel) en kennis, die in de contacten met het bedrijfsleven en het onderwijs zullen worden ingezet. Tenslotte is binnen het project Industrie 4.0 het zogenoemde ‘Smart Gate Zeeland’ ontstaan: een sector-overstijgend platform met als doel te inspireren en te informeren over digitale transformatie.

Rol Impuls

Impuls neemt deel aan het consortium INCASE, samen met HZ University of Applied Sciences. Binnen het project Industrie 4.0 is Impuls coördinator van Zeeuwse activiteiten.

8. Toelichting jaarrekening

Financiële positie

Uit het balans totaal per 31 december 2019 valt op dat er een overall positief resultaat is behaald van 53.612 euro. Het verlies van 2018 van 63.832 euro is hiermee vrijwel rechtgetrokken.

Het positieve resultaat wordt deels bereikt door besparing van kosten door het in dienst nemen van projectleiders in plaats van externe inhuur, de toename van de productiviteit en door de groei van het aantal projecten terwijl de overhead gedurende het boekjaar nauwelijks gestegen is. Deze projectleiders in eigen dienst zijn weliswaar goedkoper dan externe projectleiders, tegelijkertijd verhoogt Impuls hierdoor ook het werkgeversrisico en zijn buffers om deze risico's op te vangen noodzakelijk.

In 2019 zijn daarnaast grote (eind)claims van Interreg-projecten ingediend waarin een vergoeding van overhead is opgenomen als percentage van de geclaimde kosten terwijl de overhead nauwelijks gestegen is in 2019.

Het aan Impuls toerekenbare resultaat van de deelneming Investeringsfonds Zeeland (IFZ) is 73.628 euro negatief. Dit als gevolg van een negatief resultaat van deze deelneming in 2019. Deze deelneming zal de komende jaren naar verwachting negatieve resultaten blijven laten zien vanwege de kosten van de investeringen. Pas op langere termijn zijn als gevolg van exits positieve resultaten mogelijk.

Bedrijfsvoering Impuls

Het resultaat voor de bedrijfsvoering van Impuls zelf, zonder de deelneming in het IFZ, is 127.240 euro positief. Voor de bedrijfsvoering van Impuls zelf was een klein negatief resultaat begroot. Ten opzichte van deze begroting 2019 zijn er op een aantal posten over- en onderschrijdingen. De projectkosten zijn substantieel lager dan begroot. Daar staat tegenover dat de personeelskosten substantieel hoger zijn. Dit wordt deels veroorzaakt door vervanging van externen (= projectkosten) door interne mensen (= loonkosten), deels door uitbreiding als gevolg van de gegroeide projectportefeuille en deels ook door een hoger percentage sociale lasten en pensioenpremies dan voorgaande jaren.

Financiën na 2019

In 2019 zijn een aantal grote Europese projecten gestart en in 2020 zullen er nog een aantal bijkomen. Het betreft voornamelijk projecten in de logistiek en vrijetijdseconomie. Impuls heeft voor een aantal van deze projecten de rol van penvoerder op zich genomen.

Net als in 2018 bestaat iets meer dan de helft van de inkomsten van Impuls uit incidentele projectopbrengsten. Voor een groot deel staan hier directe projectkosten tegenover, echter deze opbrengsten worden ook ingezet ter financiering van het interne personeel en van reguliere bedrijfskosten. Voor Impuls is het daarom belangrijk dat deze additionele inkomstenstroom gecontinueerd blijft. Zichtbaar is dat structurele lasten (personeelskosten) minder gedekt worden met structurele baten. Voor 2020 is besloten de aandeelhoudersbijdrage van gemeenten te indexeren met de VZG-norm.